

Projekt

z dnia 13 lutego 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W TARNOWIE**

z dnia 2024 r.

w sprawie Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2024 - 2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 i 1429), Rada Miejska w Tarnowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2024 – 2026, w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tarnowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Tarnowie

Jakub Kwaśny

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Tarnowie
z dnia 2024 r.

PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ DLA GMINY MIASTA TARNOWA NA LATA 2024 – 2026

Tarnów 2024 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
1. PODSTAWY PRAWNE DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W RAMACH PROGRAMU	4
2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	5
2.1. Formy pieczy zastępczej	5
2.1.1 Rodzinna piecza zastępcza.....	5
2.1.2. Instytucjonalna piecza zastępcza.....	7
3. DIAGNOZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE TARNOWIE	8
3.1. Analiza danych w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej	8
3.2. Analiza danych w zakresie osób podejmujących się pełnienia roli rodzica zastępczego	17
3.3. Tworzenie warunków do powstawania rodzinnych form pieczy w Tarnowie	18
4. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA	20
5. USAMODZIELNIENIE WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	24
6. ANALIZA SWOT	29
7. ZASOBY MIASTA TARNOWA	31
8. PLAN ROZWOJU RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ ORAZ PLAN OGRANICZANIA LICZBY DZIECI W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	32
9. ROCZNE LIMITY RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ	39
10. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU.....	39
11. ODBIORCY PROGRAMU	40
12. REALIZATORZY PROGRAMU	40
13. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	41
14. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	41
PODSUMOWANIE.....	42
SPIS TABEL	43
SPIS WYKRESÓW	45

WPROWADZENIE

Pełna, prawidłowo funkcjonująca rodzina stanowi najlepsze środowisko wychowawcze dzieci, kształtuje ona postawy dziecka, wpływa na jego rozwój fizyczny, społeczny, intelektualny, rozwija zainteresowania, przekazuje wartości kulturowe. Dlatego też, jako podstawowa komórka życia społecznego, rodzina powinna być otoczona szczególnym wsparciem ze strony państwa.

Pozytywne wpływy wychowania dziecka w rodzinie wynikają przede wszystkim z więzi uczuciowej łączącej dziecko z rodzicami, pełnionymi rolami oraz wzorcami komunikowania się w poszanowaniu wzajemnej odmierności.

Na przestrzeni ostatnich lat nastąpiła zmiana paradygmatu w opiece zastępczej. W sytuacjach, gdy rodzina biologiczna przeżywa trudności w sprawowaniu opieki nad dzieckiem i jego wychowaniem jest wspierana poprzez szereg zaplanowanych działań, które mają jej pomóc przywrócić zdolność do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub też interwencji zachodzi szczególnie w sytuacji, kiedy rodzina przeżywa kryzys i nie jest w stanie sama przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości poradzić sobie z trudnościami. W sytuacji gdy szereg działań i praca z rodziną biologiczną nie przynosi rezultatów a potrzeby dziecka są rażąco zaniedbywane, wówczas zachodzi konieczność umieszczenia go poza rodziną biologiczną pod opieką rodziny zastępczej lub też placówki opiekuńczo-wychowawczej. Wśród powodów umieszczania dzieci poza rodziną pochodzenia dominują przede wszystkim uzależnienia rodziców, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przemoc czy też choroby somatyczne i psychiczne. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej jest krokiem ostatecznym i powinno nastąpić dopiero po wykorzystaniu wszystkich możliwych form wsparcia środowiska rodzinnego dziecka.

Działania na rzecz poprawy funkcjonowania systemu pieczy zastępczej są istotnym elementem polityki społecznej Miasta Tarnowa. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 I 1429) nałożyła na powiaty obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich programów rozwoju pieczy zastępczej. Niniejszy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Tarnowa na lata 2024–2026 jest kontynuacją koncepcji poprzedniego dokumentu, a jego głównym założeniem jest dalszy rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Tarnowie. Wyznacza on kierunki dalszego procesu rozwoju pieczy zastępczej poprzez:

- wzmocnienie wsparcia dedykowanego funkcjonującym formom rodzinnej pieczy zastępczej- rodzinom zastępczym, rodzinnym domom dziecka,
- tworzenie warunków przyjaznych powstawaniu nowych form rodzinnej pieczy zastępczej,
- zwiększanie świadomości lokalnej społeczności w obszarze rodzicielstwa zastępczego,
- intensyfikację wsparcia dedykowanego wychowankom pieczy zastępczej będącym w procesie usamodzielnienia,
- poprawę jakości funkcjonowania i świadczenia usług realizowanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- doskonalenie kompetencji kadry realizującej działania na rzecz systemu pieczy zastępczej.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Tarnowa na lata 2024–2026 zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie Miasta, dokonaną w oparciu o dane z lat 2021–2023. Ponadto wskazuje priorytety działalności w powyższym zakresie w 3-letniej perspektywie czasowej.

Niniejszy program jest komplementarny i swoimi założeniami wpisuje się w lokalne programy z zakresu polityki społecznej, w szczególności w Program Wspierania Rodziny – Tarnów 2025.

1. PODSTAWY PRAWNE DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W RAMACH PROGRAMU

Opracowany Program jest spójny z aktami prawa krajowego, regionalnego oraz lokalnego. Na jego treść i realizację, oprócz ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy mają wpływ:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28 poz. 319, z 2006 r. Nr 200, poz. 1471 oraz z 2009 r. Nr 114, poz. 946),
- 2) Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526, z 2000 r. Nr 2, poz. 11, z 2012 r. poz. 1333 oraz z 2013 r. poz. 677), zwana dalej „Konwencją o prawach dziecka”,
- 3) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809),
- 4) ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, 1615, 1890 i 1933),
- 5) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, 1693, 1938 i 2760) zwaną dalej „ustawą o pomocy społecznej”,
- 6) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2023 r. poz. 2424),
- 7) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 oraz z 2023 r. poz. 1972),
- 8) ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390, 658, 852 i 1429),
- 9) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289, 535 i 1606),
- 10) ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r. poz. 810 i 1565),
- 11) ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923),
- 12) ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2022 r. poz. 1700, z 2023 r. poz. 289, 1860),
- 13) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r. poz. 954 oraz z 2023 r. poz. 1929),
- 14) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 r. Nr 292, poz. 1720 oraz z 2023 r. poz. 2528),
- 15) Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” (przyjęta uchwałą nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.),
- 16) Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023 – 2025 z Perspektywą do 2030 (przyjęty uchwałą nr 1348/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 11 lipca 2023 r.),
- 17) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta – Tarnów 2030 (przyjęta uchwałą Nr LXVII/657/2022 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 30 czerwca 2022 r.),
- 18) Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2023 – 2026 (przyjęty uchwałą Nr LXXXI/762/2023 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 26 stycznia 2023 r., zmieniony uchwałą Nr XCVI/911/2023 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 14 grudnia 2023 r.),
- 19) Program „Karta Tarnowskiej Rodziny” (przyjęty uchwałą Nr XXIV/355/2012 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 28 czerwca 2012 r., zmieniony uchwałą Nr XLIII/585/2013

- Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 28 listopada 2013 r. oraz uchwałą Nr LXI/629/2018 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 11 października 2018 r.),
- 20) uchwałą Nr XVIII/220/2012 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 19 stycznia 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (Dz. Urz. Woj. Małop. poz. 901),
- 21) zarządzenia Prezydenta Miasta Tarnowa w sprawie ustalenia średniego miesięcznego wydatku na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Miasta Tarnowa.

2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Pieczą zastępczą to forma tymczasowej opieki nad dzieckiem, która sprawowana jest w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Każda forma pieczy nad dziećmi i młodzieżą pozbawionymi trwale lub czasowo opieki rodziców biologicznych w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła wyraźny podział kompetencji pomiędzy samorząd gminny i powiatowy w zakresie funkcjonowania systemu wsparcia rodzin na poziomie lokalnym. Gmina odpowiada za działania profilaktyczne oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w obszarze opieki i wychowania dziecka natomiast zadania powiatu zostały skoncentrowane na organizacji lokalnego systemu pieczy zastępczej. Centrum Usług Społecznych w Tarnowie łączy realizację tych dwóch kompetencji co stanowi niewątpliwą zasób i przekłada się na profesjonalizację systemowego podejścia do pracy z rodziną na rzecz dobra dzieci.

Co do zasady umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Ponadto dziecko może zostać umieszczone w pieczy zastępczej w sytuacji gdy zostało doprowadzone do zawodowej rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego lub placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego przez Policję lub Straż Graniczną, na własną prośbę, na wniosek rodzica lub opiekuna bądź innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Dziecko przebywające w pieczy zastępczej ma prawo do kontaktu z rodzicami biologicznymi lub innymi członkami rodziny o ile sąd nie postanowi inaczej.

2.1. Formy pieczy zastępczej

Pieczą zastępczą może być sprawowana w formie pieczy:

- 1) rodzinnej,
- 2) instytucjonalnej.

2.1.1 Rodzinna pieczę zastępcza

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym odpowiednie warunki bytowe, możliwości rozwoju fizycznego i społecznego, możliwości zaspokojenia indywidualnych potrzeb dziecka (właściwej edukacji, rozwoju zainteresowań, odpowiednie warunki do wypoczynku i organizacji czasu wolnego).

Utworzenie rodziny zastępczej nie powoduje powstania więzi rodzinno-prawnej pomiędzy rodzicami zastępczymi a dzieckiem. Dziecko nie przyjmuje nazwiska opiekunów,

a rodzina zastępcza nie przejmuje władzy rodzicielskiej nad dzieckiem. Dziecko przyjęte do rodziny nie staje się dzieckiem tej rodziny, nie powstają też obowiązki i uprawnienia alimentacyjne czy dotyczące dziedziczenia.

Rodzinne formy pieczy zastępczej mogą być realizowane jako:

1) rodzina zastępcza spokrewniona

tworzą ją małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Rodzinie tej przysługują świadczenia finansowe na utrzymanie dziecka;

2) rodzina zastępcza niezawodowa

tworzą ją małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim - spokrewniona z dzieckiem w dalszym stopniu bądź obca dla dziecka. W tym samym czasie może w niej przebywać nie więcej niż 3 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej (wyjątek stanowi liczne rodzeństwo). Kandydaci na rodzinę zastępczą niezawodową przechodzą proces kwalifikacyjny, który obejmuje diagnozę psychologiczno-pedagogiczną oraz obowiązkowe szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Podobnie jak w przypadku rodzin spokrewnionych, rodzicom zastępczym niezawodowym przysługują świadczenia finansowe na utrzymanie dziecka;

3) rodzina zastępcza zawodowa

tworzą ją małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, niespokrewnione z dzieckiem. Proces kwalifikacyjny przebiega jak u rodzin niezawodowych. Oprócz świadczeń pieniężnych na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka, rodzina ta otrzymuje także m.in.: świadczenia związane z utrzymaniem mieszkania czy domu jednorodzinnego w którym zamieszkuje wraz z dziećmi. W rodzinie tej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej (wyjątek stanowi liczne rodzeństwo). Wśród rodzin zastępczych zawodowych możemy wyróżnić kilka typów, takich jak: rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego oraz specjalistyczna zawodowa rodzina zastępcza. W zawodowej rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego umieszcza się dzieci do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesięcy, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego - co stanowi przeważającą większość w przypadku opuszczania tej formy pieczy przez dzieci w tarnowskich pogotowiach. Natomiast w specjalistycznej zawodowej rodzinie zastępczej umieszcza się w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich lub małoletnie matki z dziećmi. Rodziny zastępcze zawodowe zawierają umowę ze starostą o świadczenie usług i z tego tytułu otrzymują wynagrodzenie. Zawodowym rodzinom zastępczym przysługuje urlop w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy a w tym czasie opiekę nad dziećmi sprawują rodziny pomocowe;

4) rodzinny dom dziecka

tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, niespokrewniona z dzieckiem. Kandydat na prowadzącego rodzinny dom dziecka podobnie jak kandydaci na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze również podlega procesowi kwalifikacji. W rodzinnym domu dziecka może przebywać w tym samym czasie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość

przebywając w pieczy zastępczej. Oprócz świadczeń pieniężnych na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w nim dziecka, prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje także m.in.: środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego oraz środki na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu. Prowadzący rodzinny dom dziecka zawierają umowę ze starostą o świadczenie usług. Za pełnienie powyższej funkcji, prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie. Podobnie jak zawodowym rodzinom zastępczym, prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje urlop w wymiarze 30 dni.

5) rodzina pomocowa

sprawuje opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą zawodową lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach, pobytem w szpitalu, nieprzewidywanymi trudnościami lub zdarzeniami losowymi.

Priorytetowym celem rodzinnej pieczy zastępczej jest stworzenie dziecku stabilnego środowiska, gwarantującego mu właściwą opiekę i wychowanie do czasu: powrotu do rodziny pochodzenia, momentu przysposobienia (adopcji) bądź usamodzielnienia się. Kandydaci na rodziców zastępczych muszą mieć świadomość tymczasowości opieki nad dzieckiem, akceptować możliwość jego powrotu do rodziny biologicznej, wszczęcia - w sytuacji pozbawienia władzy rodzicielskiej rodziców dziecka - procedury adopcyjnej oraz brać pod uwagę konieczność umożliwienia kontaktu dziecka z rodziną biologiczną w trakcie sprawowanej przez nich opieki.

2.1.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu:

- 1) socjalizacyjnego,
- 2) interwencyjnego,
- 3) specjalistyczno- terapeutycznego,
- 4) rodzinnego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza - niezależnie od typu, zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, zdrowotne, emocjonalne, rozwojowe, społeczne i religijne, w tym zapewnia dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości. Pracownicy placówki umożliwiają także kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi oraz podobnie jak w rodzinnej pieczy zastępczej podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny pochodzenia. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz specjalistyczno-terapeutycznego od dnia 1 stycznia 2021 r. można umieścić nie więcej niż 14 dzieci. Natomiast w placówkach opiekuńczo- wychowawczych typu rodzinnego może przebywać nie więcej niż 8 wychowanków, bądź też za zgodą dyrektora tej placówki oraz po uzyskaniu zezwolenia wojewody, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie nie więcej niż 10 dzieci.

Dodatkowo na terenie kraju funkcjonują regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne, w których umieszczane są dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub oczekują na przysposobienie.

Może w nich przebywać w tym samym czasie odpowiednio 30 i 20 dzieci.

Prowadzenie regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych należy do zadań własnych samorządu województwa.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie wskazuje prymat pieczy rodzinnej nad instytucjonalną w szczególności w stosunku do dzieci poniżej 10 r.ż. Jednakże w sytuacji kryzysu rodzinnej pieczy zastępczej, który obserwowany jest na terenie całego kraju, w niektórych sytuacjach konieczne ponad wszystko staje się zapewnienie dziecku bezpieczeństwa, wówczas alternatywą staje się umieszczenie go w jednej z form instytucjonalnej pieczy zastępczej. W przypadku obu form pieczy zastępczej – rodzinnej i instytucjonalnej - duży problem stanowi zabezpieczenie i wsparcie dzieci o specjalnych potrzebach.

Niezwykle istotnym aspektem systemu pieczy zastępczej jest proces deinstytucjonalizacji. Odnosi się on do zmiany sposobu świadczenia usług instytucjonalnych na rzecz rodzinnych form sprawowania opieki i wychowania w oparciu o teorie rozwoju dziecka, w szczególności w zakresie tworzenia więzi i przywiązania z dorosłym opiekunem. Zgodnie z dokumentami krajowymi a także międzynarodowymi dziecko umieszczane w pieczy zastępczej powinno zostać objęte opieką jak najbardziej zbliżoną do środowiska rodzinnego. Jednak proces deinstytucjonalizacji nie powinien być rozumiany jako zamykanie placówek opiekuńczo- wychowawczych, a jako wspieranie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez ich profesjonalizację, a także prowadzenie szeroko rozumianej profilaktyki w rodzinach biologicznych umożliwiającej pozostawanie dzieci w środowisku rodzinnym.

3. DIAGNOZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE TARNOWIE

Przygotowując 3-letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Tarnowa na lata 2024-2026 Centrum Usług Społecznych w Tarnowie - Organizator rodzinnej pieczy zastępczej przeanalizował dokumentację dotyczącą zastępczej opieki nad dziećmi za lata 2021-2023. Należy tutaj zaznaczyć, iż polityka Miasta Tarnowa ukierunkowana jest przede wszystkim na rozwój rodzinnych form opieki zastępczej. Umieszczenie dziecka poniżej 10 r.ż. w instytucji zapewniającej mu całodobową opiekę następuje w sytuacji braku możliwości zapewnienia dziecku (czy dzieciom) rodzinnej formy pieczy zastępczej na terenie Tarnowa lub innych powiatów.

3.1. Analiza danych w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej

Niezbywalną wartością i prawem każdego dziecka jest możliwość wychowywania się w prawidłowo funkcjonującej rodzinie generacyjnej. Występują jednak sytuacje, kiedy dziecko z różnych przyczyn jest pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, wówczas obowiązkowym zadaniem powiatu jest zapewnienie mu opieki i wychowania w jednej z form pieczy zastępczej, jednak najkorzystniejszym rozwiązaniem jest zapewnienie dziecku pieczy zastępczej w rodzinie zastępczej.

Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Tarnowa obrazują przedstawione poniżej tabele i wykresy.

Tabela 1. Rodziny zastępcze na terenie Miasta Tarnowa wraz z umieszczonymi w nich dziećmi w latach 2021-2023 według stanu na dzień 31 grudnia.

Typ rodziny zastępczej:		Rok					
		2021		2022		2023	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
rodzina zastępcza spokrewniona z dzieckiem		45	50	44	54	50	65
rodzina zastępcza niezawodowa		28	35	28	40	26	36
rodzina zastępcza zawodowa	ogółem, w tym:	5	12	6	20	7	21
	pogotowie rodzinne	1	0	1	3	2	7
	rodzina specjalistyczna	1	3	1	3	1	3
Łącznie:		78	97	78	114	83	122

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Tarnowa wraz z dziećmi w nich umieszczonymi w latach 2021-2023 (narastająco).

Typ rodziny zastępczej:		Rok					
		2021		2022		2023	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
rodzina zastępcza spokrewniona z dzieckiem		55	63	52	63	53	71
rodzina zastępcza niezawodowa		32	42	34	48	35	49
rodzina zastępcza zawodowa	ogółem, w tym:	5	16	6	25	7	27
	pogotowie rodzinne	1	4	1	4	1	6
	rodzina specjalistyczna	1	3	1	3	1	3
rodzinny dom dziecka		1	6	0	0	0	0
Łącznie:		93	127	92	136	95	147

Źródło: opracowanie własne

Z analizy danych zawartych w powyższych tabelach wynika, iż na terenie Miasta Tarnowa w latach 2021-2023 wzrosła łączna liczba rodzin zastępczych z 93 w 2021 do 95 w 2023 roku. To co najistotniejsze, to wzrost funkcjonujących rodzin zawodowych. Pozytywną zmianą jest fakt, iż w przeciągu trzech lat powstały 2 nowe rodziny zawodowe, w tym jedna o charakterze pogotowia rodzinnego. Analizując liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych również widać znaczący wzrost, największy w rodzinach zawodowych co pokazuje narastające potrzeby Gminy Miasta Tarnowa w zakresie tworzenia nowych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej z uwagi na coraz większą ilość umieszczanych w niej dzieci.

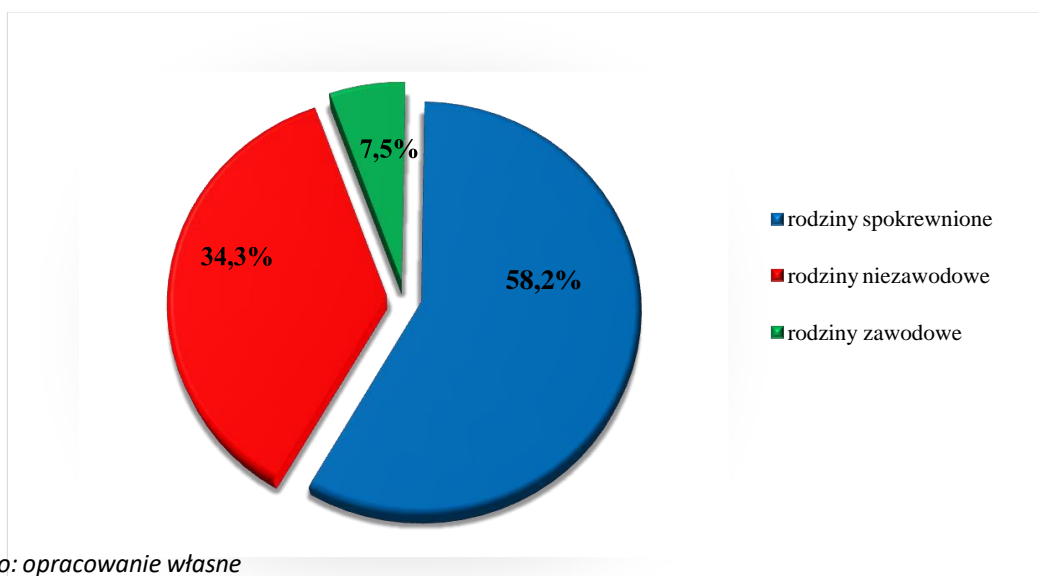
Wiodącymi formami rodzinnej pieczy zastępczej w Tarnowie są rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe. Wynika to głównie z faktu, iż sąd wydając postanowienie o zabezpieczeniu dziecka w środowisku zastępczym rozpatruje w pierwszej kolejności możliwość zaopiekowania dziecka przez osoby z nim spokrewnione (dziadków, rodzeństwo, wujostwo). W całym analizowanym okresie (według stanu na dzień 31 grudnia) najliczniejszą grupę rodzin zastępczych w Tarnowie stanowią rodziny spokrewnione z dzieckiem. Stanowiły one od 57,70% ogółu rodzin zastępczych w 2021 r., przez 56,4% w 2022 r. do 60% w 2023 r. Liczba ta niewątpliwie wynika z faktu, że osoby tworzące rodziny spokrewnione czują się w moralnym obowiązku zaopiekowania się dziećmi członków swych rodzin, często też są z nimi emocjonalnie związane. Na ich decyzję ma również niejednokrotnie wpływ presja społeczna i lęk przed negatywną oceną środowiska. Wśród rodzin zastępczych spokrewnionych dominują rodziny tworzone przez dziadków ojczystych lub macierzystych. W 2021 r. spośród wszystkich 45 rodzin spokrewnionych „dziadkowie” tworzyli 42 rodziny, kolejno w 2022 r. spośród 44 rodzin - 40, a w 2023 r. spośród 50 rodzin – 44. Pozostałe rodziny spokrewnione tworzone były przez rodzeństwo dziecka.

Drugą grupą pod względem liczebności zajmują rodziny zastępcze niezawodowe, które w latach 2021 –2023 stanowiły kolejno w 2021 r. i 2022 r. - 35,9% oraz w 2023 r. - 31,3% ogółu rodzin zastępczych w Mieście Tarnowie. W przypadku rodzin zastępczych niezawodowych zdecydowaną większość stanowią bliscy dziecka tj. wujostwo czy też kuzynostwo. W 2021 r. odsetek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych spokrewnionych w dalszej linii z dzieckiem stanowił 75% ogółu wszystkich rodzin niezawodowych, w 2022r. 67,9%, natomiast w 2023 r. - 73%.

Najmniej liczną grupą wśród rodzin zastępczych stanowią formy zawodowe. W analizowanym okresie było ich w 2021 r. – 6,4 %, w 2022 r. – 7,7% oraz w 2023 r. 8,4% ogółu wszystkich rodzin zastępczych. Pozytywną zmianą jest z roku na rok wzrost tej grupy rodzin.

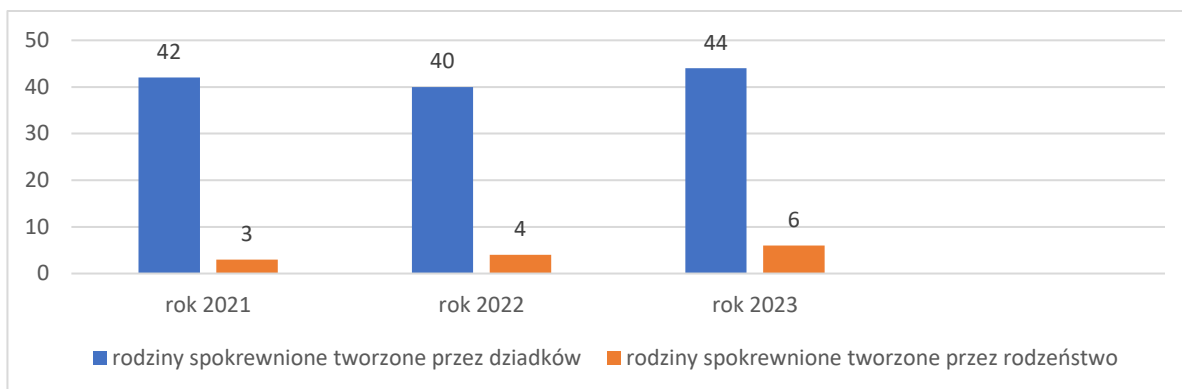
Szczególnie ważnym kierunkiem rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej jest w dalszym ciągu nacisk na podejmowanie działań mających na celu zwiększenie liczby rodzin zawodowych, w tym szczególnie zawodowych form o charakterze pogotowia rodzinnego tj. rodzin, które prócz umieszczania w nich dzieci na podstawie orzeczenia sądu, mogą przyjąć również dzieci w nagłych, wymagających natychmiastowego zabezpieczenia dziecka poza jego rodziną biologiczną sytuacjach np. w wyniku interwencji Policji.

Wykres 1. Rodziny zastępcze na terenie Miasta Tarnowa w latach 2021-2023 według stanu na dzień 31 grudnia.

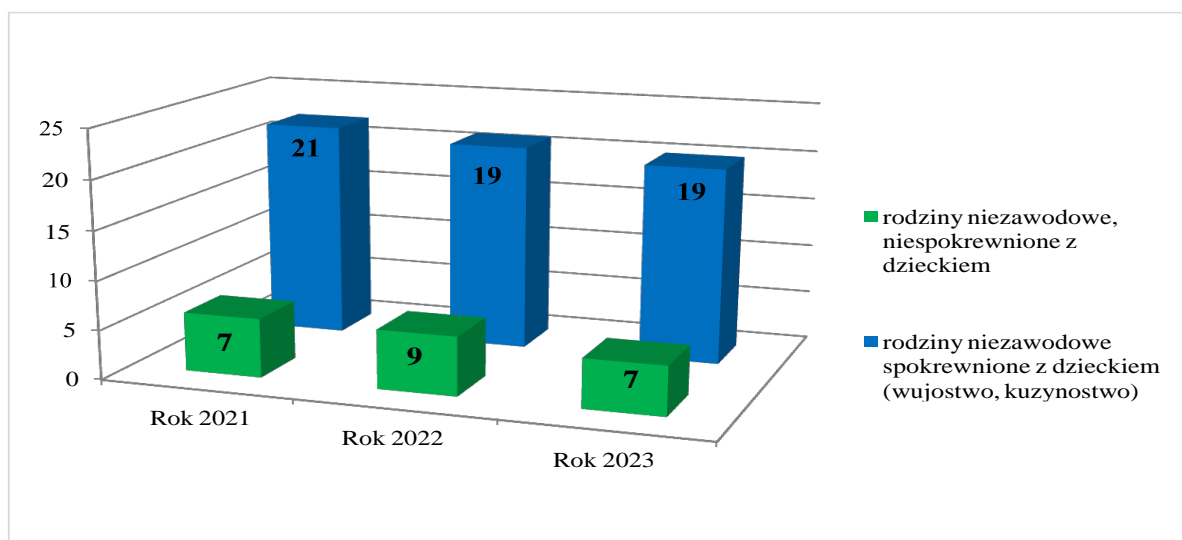
Źródło: opracowanie własne

Wykres 2. Rodziny zastępcze spokrewnione na terenie Miasta Tarnowa w latach 2021- 2023 według stanu na dzień 31 grudnia.

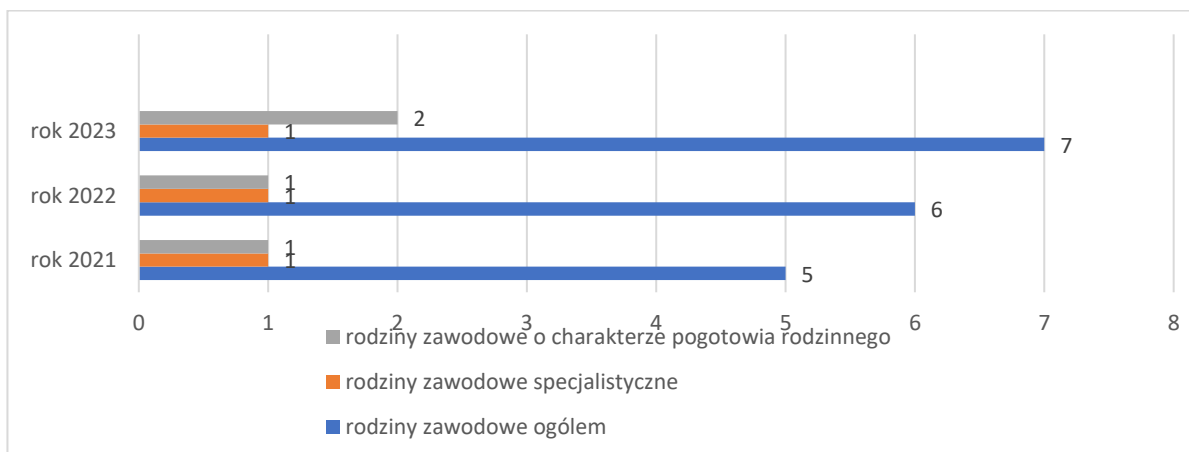
Źródło: opracowanie własne

Wykres 3. Rodziny zastępcze niezawodowe na terenie Miasta Tarnowa w latach 2021- 2023 według stanu na dzień 31 grudnia.

Źródło: opracowanie własne

Wykres 4. Rodziny zastępcze zawodowe na terenie Miasta Tarnowa w latach 2021-2023 według stanu na dzień 31 grudnia.

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Miasta Tarnowa główną przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej jest bezradność opiekuńczo – wychowawcza rodziców. Warto jednak zaznaczyć, iż jest ona często sprzężona z innymi problemami, takimi jak uzależnienia czy też choroba rodzica biologicznego i stanowi ona często wtórny skutek występowania tych problemów. W 2021 r. bezradność opiekuńczo – wychowawcza stanowiła 42% umieszczeń dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, w 2022r. 31%, zaś w 2023 r. - 40%. To co niepokoi, to wzrost liczby dzieci, które trafiły do systemu pieczy zastępczej z powodu przemocy, w 2021 r. nie było takich przypadków, natomiast w 2023 r. z uwagi na stosowaną wobec dzieci przemoc wynosiła ona już 6. Warto również w tym miejscu zaznaczyć, iż na terenie Miasta Tarnowa nie ma przypadków, aby do pieczy zastępczej trafiały dzieci z powodu nieodpowiednich warunków mieszkaniowych, czy też ubóstwa występującego w rodzinie biologicznej.

Tabela 3. Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021-2023 z podziałem na przyczynę umieszczenia w pieczy zastępczej według stanu na dzień 31 grudnia.

Przyczyna umieszczenia:	2021 r.	2022 r.	2023 r.
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	41	43	49
uzależnienia rodziców	18	23	17
długotrwała choroba co najmniej jednego z rodziców	4	3	4
pobyt za granicą z powodu pracy zarobkowej co najmniej jednego z rodziców	3	3	3
sieroctwo	5	5	5
pólsieroctwo	12	15	15
przemoc w rodzinie	0	4	6
ubóstwo	0	0	0
bezrobocie	0	0	0
nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	0	0	0
inne (jak: porzucenie, pozostawianie dziecka po urodzeniu w szpitalu)	14	18	23

Źródło: Opracowanie własne

Każda z rodzinnych form pieczy zastępczej może mieć pod opieką dziecko w wieku od dnia urodzenia do 25 r.ż. Jednak statystyczny rozkład dzieci umieszczonych w różnych typach rodzin zastępczych i rodzinnych domach dziecka pod względem wieku nie jest jednorodny co pokazują poniższe zestawienia:

Tabela 4. Wiek wychowanków w różnych formach rodzinnej pieczy zastępczej według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r.

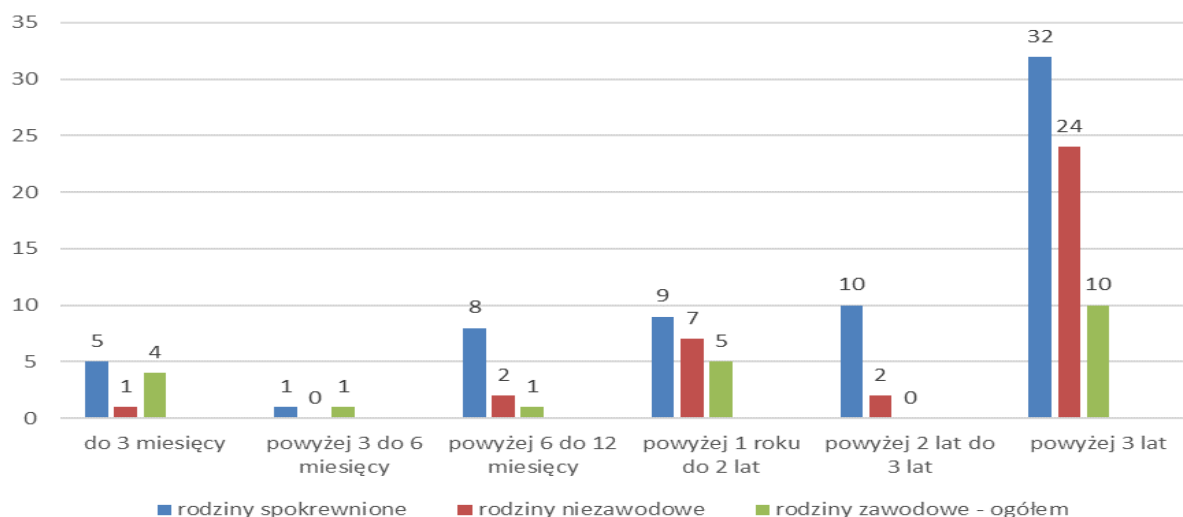
Dzieci w pieczy zastępczej w wieku	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych	w rodzinach zastępczych zawodowych ogółem, w tym:	w rodzinach zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego	w tym w rodzinach zastępczych specjalistycznych
Poniżej 1 roku	1	0	4	4	0
od 1 roku do 3 lat	1	6	0	0	0
4-6 lat	10	2	7	3	0
7-13 lat	22	11	9	0	3
14-17 lat	19	8	0	0	0
18-25 lat	12	9	1	0	0

Źródło: opracowanie własne

Z analizy powyższej tabeli wynika, iż rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe w przeważającej większości opiekują się dziećmi starszymi. Aż 81% dzieci umieszczonych w rodzinach spokrewnionych jest powyżej 6 roku życia. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku rodzin zastępczych niezawodowych, w których to prawie 78% dzieci jest powyżej 6 roku życia. Rodziny zastępcze zawodowe to forma rodzicielstwa zastępczego, która jest zdecydowanie bardziej zróżnicowana pod względem wieku umieszczanych w niej dzieci. Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego w Tarnowie opiekuje się głównie małymi dziećmi. Rodzina zastępcza pełniąca funkcję rodziny specjalistycznej ma pod swoją opieką dzieci w wieku 7-13 lat.

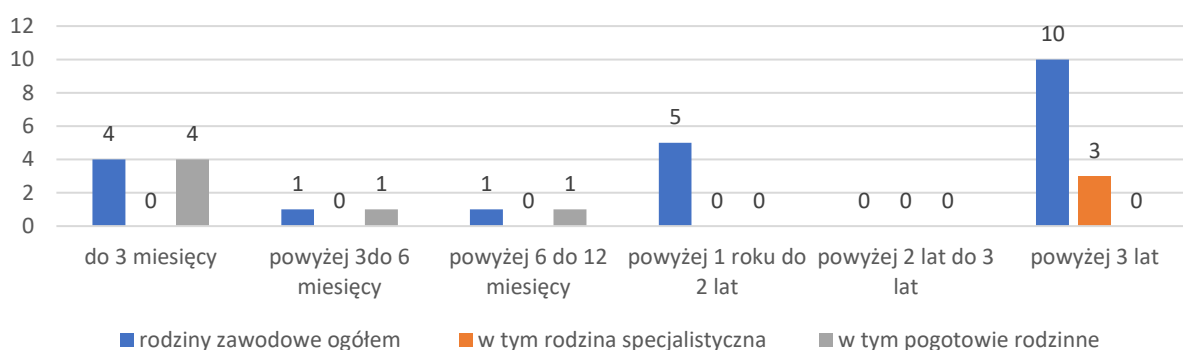
Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje do momentu ustania przyczyny w wyniku której zostało ono umieszczone w pieczy zastępczej, jednak na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia przez nie pełnoletności lub do ukończenia 25 roku życia, jeżeli osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w rodzinie zastępczej za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej kontynuuje edukację. Poniższe dwa wykresy obrazują okres przebywania dzieci w różnych formach pieczy zastępczej na terenie naszego Miasta.

Wykres 5. Okres przebywania dzieci w pieczy zastępczej według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r.

Źródło: opracowanie własne

Wykres 6. Okres przebywania dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r.

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie danych zawartych na powyższych wykresach widać, że czas pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Tarnowa w większości przypadków przekracza okres 3 lat. Tym samym rodzina zastępcza traci charakter „tymczasowości” i staje się środowiskiem wychowawczym dziecka w wielu przypadkach, aż do pełnoletności. Zjawisko to dotyczy wszystkich typów rodzin zastępczych z wyłączeniem rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których to dzieci przebywają najkrócej. Z analizy akt wynika również, iż występują sytuacje, w których dziecko zgodnie z postanowieniem sądu pozostaje w rodzinie zastępczej przez wiele lat nim sąd pozbawi rodziców biologicznych władzy rodzicielskiej (traci ono wówczas szansę na wychowywanie się w rodzinie adopcyjnej) lub wyda zgodę na powrót dziecka do środowiska rodzinnego.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinna piecza zastępcza stanowi przejściową formę opieki nad dzieckiem do momentu uregulowania sytuacji małoletniego. Oznacza to, że równolegle do wsparcia i opieki dziecka prowadzona jest praca z rodziną biologiczną, która ma na celu jak najszybsze przywrócenie jej zdolności wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej by umożliwić powrót dziecka do rodziny. W przypadku, kiedy nie ma takiej możliwości najlepszym rozwiązaniem jest

umieszczenie dziecka w rodzinie adopcyjnej. Poniższe tabele i wykres obrazują ilość dzieci oraz przyczyny opuszczania przez nie rodzinnych form pieczy zastępczej.

Tabela 5. Liczba dzieci, które opuściły rodziny zastępcze w latach 2021-2023.

Forma rodzinnej pieczy zastępczej:	2021 r.	2022 r.	2023 r.
rodziny zastępcze spokrewnione	10	9	6
rodziny zastępcze niezawodowe	6	9	13
rodziny zastępcze zawodowe – ogółem, w tym:	4	5	6
rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	0	0	0
rodziny zastępcze zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego	4	1	4
rodzinny dom dziecka	6	0	0
łącznie:	26	23	25

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6. Przyczyny i liczba wychowanków, którzy opuścili rodzinne formy pieczy zastępczej z podziałem na formę rodziny zastępczej w latach 2021-2023.

Przyczyna	2021 r.			2022 r.			2023 r.		
	spokrewniona	niezawodowa	zawodowa oraz rodzinny dom dziecka	spokrewniona	niezawodowa	zawodowa	spokrewniona	niezawodowa	zawodowa
powrót do rodziny biologicznej	5	0	2	1	1	0	2	2	2
umieszczenie w innej rodzinie zastępczej	0	0	2	0	2	1	0	3	3
przysposobienie (adopcja)	0	1	2	0	0	0	0	3	0
umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej	0	2	1	1	1	2	3	0	1
usamodzielnienie	4	1	0	5	1	0	0	1	0
inne	1	2	3	2	4	2	1	4	0
łącznie:	10	6	10	9	9	5	6	13	6

Źródło: opracowanie własne

Mając na względzie zapewnienie dzieciom opieki w formach rodzinnych, Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, w przypadku braku możliwości umieszczenia ich na terenie Miasta, podejmuje również starania mające na celu pozyskanie miejsc w rodzinach zastępczych poza Tarnowem. W 2021 r. w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów przebywało 48 dzieci pochodzących z terenu Miasta Tarnowa. Odpowiednio w latach następnych przebywało w 2022 r. – 42 dzieci oraz w 2023 r. – 48 dzieci pochodzących z terenu Miasta Tarnowa.

W sytuacji, kiedy dziecko z terenu Miasta Tarnowa zostaje umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innego powiatu, Miasto zgodnie z art. 191 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązane jest do finansowania jego pobytu w pieczy zastępczej. W związku z powyższym zawarte zostaje porozumienie pomiędzy powiatami w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie.

Ilość dzieci pochodzących z Miasta Tarnowa przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów, jak i ilość dzieci spoza naszego terenu umieszczonych w tarnowskich rodzinach zastępczych szczegółowo obrazują poniższe dane.

Tabela 7. Dzieci z terenu Miasta Tarnowa przebywające w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów wg stanu na dzień 31 grudnia.

Typ rodzinnej pieczy zastępczej:	2021 r.		2022 r.		2023 r.	
	liczba dzieci	liczba rodzin zastępczych	liczba dzieci	liczba rodzin zastępczych	liczba dzieci	liczba rodzin zastępczych
spokrewniona	10	10	8	8	8	8
niezawodowa	23	16	19	14	24	15
zawodowa	9	5	9	5	10	5
rodzinny dom dziecka	6	2	6	2	6	2
łącznie:	48	33	42	29	48	30

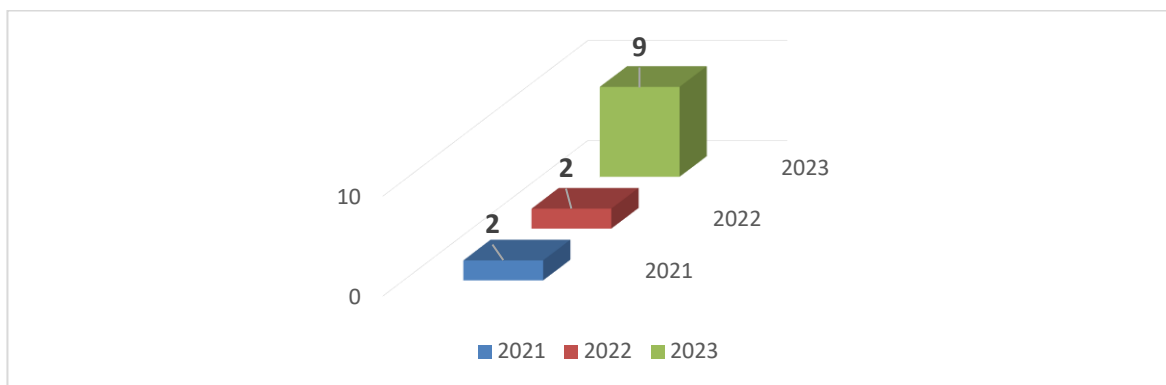
Źródło: opracowanie własne

Tabela 8. Dzieci z terenu innych powiatów przebywające w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Tarnowa wg stanu na dzień 31 grudnia.

Typ rodzinnej pieczy zastępczej:	2021 r.		2022 r.		2023 r.	
	liczba dzieci	liczba rodzin zastępczych	liczba dzieci	liczba rodzin zastępczych	liczba dzieci	liczba rodzin zastępczych
spokrewniona	7	7	8	6	9	7
niezawodowa	8	7	9	7	8	7
zawodowa	0	0	0	0	1	1
łącznie:	15	14	17	13	18	15

Źródło: opracowanie własne

Wykres 7. Napływ dzieci z terenu Miasta Tarnowa w latach 2021-2023 do rodzinnych form na terenie innych powiatów.

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie analizy powyższych danych widać wzrost umieszczeń dzieci poza terenem Miasta Tarnowa w 2023 r. W przypadku napływu dzieci z innych powiatów do Miasta Tarnowa, w 2021 r. było ich 4, w 2022 r. - 2, z kolei w 2023 r. w rodzinach zastępczych na terenie naszego Miasta zostało umieszczonych 6 małoletnich.

W związku z wybuchem wojny na Ukrainie w lutym 2022 r., na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zaczęli napływać małoletni obywatele Ukrainy bez opieki osób dorosłych. Zgodnie z prawem opiekę nad tymi małoletnimi powierza się opiekunowi tymczasowemu. Monitorowanie sytuacji ukraińskich dzieci, które przybyły do Tarnowa bez opieki dorosłych należy do obowiązków Centrum Usług Społecznych w Tarnowie. W 2022 r. opiekę nad 57 dziećmi Sąd Rejonowy w Tarnowie powierzył 41 opiekunom tymczasowym, natomiast w 2023 r. 34 dzieci znajdowało się pod opieką 24 opiekunów. Ponadto, na terenie Miasta w 2023 r. została ustanowiona przez Sąd Rejonowy w Tarnowie jedna ukraińska spokrewniona rodzina zastępcza dla jednego małoletniego z Ukrainy.

Podsumowując powyższe dane można stwierdzić, iż liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej z terenu Miasta Tarnowa z roku na rok wzrasta, w roku 2021 opieką i wychowaniem rodziny zastępcze objęły 127 dzieci natomiast już 2023 opieki tej wymagało 147 dzieci. Liczba dzieci, która znalazła dom na terenie innych powiatów pozostaje na podobnym poziomie 48 dzieci co pokazuje, że pomimo zwiększenia potrzeb na miejsca w rodzinnych formach opieki zastępczej na terenie Miasta, dotychczas prowadzone przez Centrum Usług Społecznych w Tarnowie działania w obszarze poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze przyniosły efekt pozwalający zabezpieczać dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie Miasta. Jednak w dalszym ciągu niezbędne jest prowadzenie działań celem pozyskiwania nowych kandydatów na rodziców zastępczych. W ostatnich latach znacznie wzrósł odsetek wielodzietnych rodzeństw trafiających do systemu pieczy zastępczej, które rzadko znajdują kandydatów na rodziców zastępczych gotowych dlatego ostatecznie poszukuje się im miejsca w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

3.2. Analiza danych w zakresie osób podejmujących się pełnienia roli rodzica zastępczego

Analizując dane z lat 2021-2023 (według stanu na dzień 31 grudnia) przekazywane każdego roku do Głównego Urzędu Statystycznego oraz informacje zawarte w teczkach rodzin zastępczych można dokonać następującej charakterystyki tarnowskich rodzinnych form pieczy zastępczej: rodziny spokrewnione tworzą w 59% małżeństwa, a w 41% osoby samotne, głównie w wieku powyżej 51 roku życia (76%). Jednak, aż 20% to osoby po 71 roku życia. W 82% przypadków rodziny te wychowują jedno dziecko. W rodzinach zastępczych

spokrewnionych 5% ogółu dzieci to sieroty, a 7% zaliczanych jest do grona osób niepełnosprawnych. Z analizy akt spokrewnionych rodzin zastępczych wynika, iż spora ich część boryka się z problemami finansowymi, gdyż rodzice zastępczy utrzymują się z dość niskich emerytur lub rent. Spora część rodzin spokrewnionych deklaruje, iż nie jest w stanie pokryć kosztów związanych z organizacją wypoczynku letniego lub zimowego swoich wychowanków. Ponadto, ich dochody nie pozwalają na opłacenie dodatkowych zajęć rozwijających zainteresowania dzieci czy korepetycji mających na celu minimalizowanie trudności w nauce. Dlatego też ważne jest wspieranie tych rodzin m.in. poprzez zapewnienie wolontariuszy, którzy mogą pomagać dzieciom w nadrobieniu zaległości szkolnych oraz organizację bezpłatnych zajęć rozwijających zainteresowania młodych ludzi, jak i umożliwiając im udział w ciekawych i atrakcyjnych aktywnościach. Niektórzy rodzice zastępczy tworzący spokrewnione rodziny miewają trudności w wypełnianiu funkcji rodziny zastępczej, co jest spowodowane przede wszystkim ich wiekiem. Tendencja ta w ostatnich latach nasila się. Z analizy akt wynika, iż rodziny te znacznie lepiej radzą sobie z funkcjami opiekuńczymi, natomiast znacznie gorzej z wychowawczymi, zwłaszcza kiedy ich podopieczni wchodzi w trudny okres dojrzewania.

Rodziny zastępcze niezawodowe w większości przypadków tj. w 72,5% tworzone są przez osoby pozostające w związku małżeńskim, w większości w przedziale wiekowym 31–50 lat (59%). W wieku 51-60 jest to grupa 22,5%, natomiast w wieku 61-70 to 16%. W wieku powyżej 70 lat, przez okres analizowanych 3 lat tylko jedna rodzina pełniła funkcję rodziny niezawodowej. W 63% rodzin niezawodowych wychowuje się jedno dziecko. Wśród małoletnich 6% to sieroty, a 13% ma orzeczoną niepełnosprawność.

Rodziny zastępcze zawodowe, tworzone są w 61% przypadków przez małżeństwa. Największą grupę stanowią wśród nich osoby w przedziale wiekowym 41–50 lat oraz 51-60 lat, po 33% w każdej z tych grup oraz 27% w przedziale wiekowym 31-40 lat. Każda z rodzin zawodowych ma pod swoją opieką minimum 3 dzieci. W powyższej formie pieczy zastępczej nie ma sierot. W 19% przypadków orzeczona została niepełnosprawność wobec umieszczonego w rodzinie dziecka.

W przeciwieństwie do rodzin spokrewnionych funkcję rodziny niezawodowej i zawodowej pełnią znacznie młodsze osoby oraz takie, które mogą liczyć na pomoc i wsparcie współmałżonka. To wpływa na lepsze radzenie sobie z trudnościami jakie mogą pojawić podczas pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Rodziny niezawodowe oraz zawodowe posiadają większą świadomość problemów, jakie mogą się pojawić, co z kolei wiąże się z posiadanym wykształceniem. Analizując teczkę rodzin zastępczych, większość rodzin spokrewnionych to osoby z wykształceniem zawodowym. W grupie rodzin niezawodowych sporą część stanowią osoby z wykształceniem średnim. Natomiast rodziny zawodowe tworzą osoby z wykształceniem średnim oraz wyższym, w tym również z przygotowaniem pedagogicznym, jak ma to miejsce w przypadku 3 rodzin m.in. rodziny zawodowej specjalistycznej oraz pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego.

Powyższe dane warto wziąć pod uwagę planując w latach następnych działania promujące rodzicielstwo zastępcze, dostosowując ich rodzaj do konkretnych grup docelowych odbiorców. W zależności od wieku czy wykształcenia motywacja do pełnienia funkcji rodziny zastępczej jest diametralnie różna.

3.3. Tworzenie warunków do powstawania rodzinnych form pieczy w Tarnowie

W tworzeniu warunków do powstawania nowych rodzinnych form pieczy zastępczej ważnym elementem jest zapewnienie specjalistycznej kadry odpowiadającej na potrzeby rodzin. Pracownicy Centrum Usług Społecznych w Tarnowie - Organizatora rodzinnej pieczy

zastępczej wspierali funkcjonujące rodziny zastępcze dostosowując dedykowaną im pomoc do ich indywidualnych potrzeb.

Dzięki zatrudnieniu odpowiedniej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, wszystkie nowo powstałe rodziny zastępcze, jak i te już funkcjonujące na terenie Miasta mogły być objęte wsparciem i pomocą koordynatora.

Rodziny zastępcze chętnie zwracały się ze swoimi problemami, szukając skutecznych i dobrych rozwiązań występujących trudności. W osiągnięciu jak najlepszych rezultatów rodziny mogły liczyć na wsparcie merytoryczne, jak i dostęp do pomocy psychologów, pedagoga, prawnika oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wykonując swoje obowiązki współpracowali z lokalnymi placówkami oświatowymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, placówkami medycznymi, kuratorami sądowymi i innymi instytucjami działającymi w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. Uczestniczyli w zespołach okresowej oceny sytuacji dziecka i rodziny z których w latach 2021-2023 sporządzono łącznie 629 protokoły ocen sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka oraz 88 protokołów ocen rodzin zastępczych, jak i rodzinnych domów dziecka. Ponadto, odpowiadając na zgłaszane przez rodziny lub placówki oświatowe problemy edukacyjne dzieci koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej organizowali pomoc wolontariuszy, których celem była pomoc dzieciom w nauce.

Zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej są zadaniami kompleksowymi i wiążą się z pełnieniem przez nich podwójnej roli: wspierającej rodzinę zastępczą oraz kontrolnej, gdyż zadaniem koordynatora jest również zgłaszanie i reagowanie na różnego rodzaju nieprawidłowości występujące w rodzinach zastępczych. Koordynatorzy swoją pracę realizują zarówno na terenie siedziby Centrum, jak i w środowisku zamieszkania rodziny. Spotkania koordynatora z rodzinami mają na celu psychoedukację, między innymi w obszarach funkcji wychowawczych, emocji, pełnienia ról rodzinnych, a także pełnią rolę informacyjną w zakresie przysługujących rodzinom zastępczym uprawnień oraz obowiązków. Koordynatorzy oprócz indywidualnych spotkań z rodzinami w latach 2021-2023 prowadzili szereg działań w ramach projektów socjalnych, których głównym celem było wsparcie funkcjonujących form rodzinnej pieczy zastępczej a w szczególności umieszczonych w nich dzieci. Specjaliści zatrudnieni do wspierania rodzinnej pieczy zastępczej realizowali cykliczne szkolenia dla rodziców zastępczych, których celem było przede wszystkim wzmocnienie kompetencji rodzicielskich w zakresie pełnienia funkcji wychowawczych oraz integracja środowiska rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Tarnowa. Ponadto realizowano również warsztaty edukacyjne dla usamodzielnianych wychowanków czy też szereg działań kierowanych do dzieci i młodzieży w zakresie m.in. integracji i organizacji czasu wolnego. W ciągu trzech ostatnich lat pracownicy Centrum Usług Społecznych w Tarnowie - Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zrealizowali w sumie 28 projektów, w których wzięło udział 744 uczestników

W latach 2021-2023 Organizator rodzinnej pieczy zastępczej prowadził szereg akcji, których celem było przybliżenie społeczności lokalnej idei rodzicielstwa zastępczego. Działania te miały na celu pozyskanie kandydatów na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze oraz do prowadzenia rodzinnych domów dziecka, ale również miały przyczynić się do zmiany sposobu społecznego postrzegania rodzicielstwa zastępczego.

Na stronie internetowej Centrum Usług Społecznych w Tarnowie zamieszczane były na bieżąco informacje na temat rodzicielstwa zastępczego oraz wykaz niezbędnych dokumentów, jakie należy złożyć, aby zostać rodziną zastępczą. Ponadto, na stronie Centrum umieszczane są fotorelacje z realizowanych działań na rzecz rodziców zastępczych oraz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Tarnowa.

W latach 2021 – 2023 Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, umożliwił osobom chętnym podjąć się misji tworzenia rodziny zastępczej udział w bezpłatnym szkoleniu dla kandydatów na rodziny niezawodowe, zawodowe, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej w oparciu o autorski program zatwierdzony przez właściwego ministra ds. polityki społecznej. Dzięki tym działaniom, nie było potrzeby odsyłania kandydatów do odbycia szkolenia poza Centrum. Programy szkoleń zostały opracowane zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. Przeprowadzane przez kadrę Centrum Usług Społecznych w Tarnowie szkolenia miały charakter głównie warsztatowy i poruszane na nich były zagadnienia m.in. z zakresu: elementów prawa rodzinnego, problemów rozwojowych i emocjonalnych dziecka wychowywanego poza rodziną naturalną, zaburzenia więzi, uzależnień, a także wpływu środowiska, rodziny biologicznej oraz rodziców zastępczych na rozwój i wychowanie dziecka.

W latach 2021-2023 pracownicy Działu Pieczy Zastępczej w Centrum Usług Społecznych w Tarnowie przeszkolili 25 kandydatów na rodziców zastępczych.

4. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

W sytuacjach interwencyjnych, gdy w rodzinie pojawiają się problemy w wypełnianiu przez rodziców biologicznych obowiązków rodzicielskich, dąży się do zapewnienia dzieciom pobytu w rodzinnych formach opieki. Jednak, kiedy nie jest możliwe umieszczenie dziecka w jednej z rodzinnych form pieczy zastępczej, a przemawia za tym dobro dziecka lub w przypadku braku możliwości nie rozdzielania wielodzietnych rodzeństw istnieje możliwość umieszczenia małoletnich w instytucjonalnej formie pieczy zastępczej w celu zapewnienia odpowiedniej opieki.

Według ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych należy do zadań własnych powiatu.

W Tarnowie od 2012 r. funkcjonuje Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych, które zapewnia pełną i wspólną obsługę ekonomiczno - administracyjną i organizacyjną placówek opiekuńczo - wychowawczych działających na terenie Miasta Tarnowa. W ramach Centrum funkcjonują placówki typu:

1) **socjalizacyjnego**, a wśród nich:

- a) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Słoneczny Dom” - przeznaczona dla 10 dzieci,
- b) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Przyjazny Dom” - przeznaczona dla 14 dzieci,
- c) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. Janusza Korczaka - przeznaczona dla 14 dzieci.

2) **interwencyjnego**:

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Pogotowie Opiekuńcze”- przeznaczona dla 14 dzieci.

Od 2021 roku Centrum obsługuje również w zakresie ekonomiczno-administracyjnym Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą typu rodzinnego „Rodzinny Dom”, która została powołana uchwałą Nr XLIII/378/2020 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 17 grudnia 2020 r. Placówka jest przeznaczona dla 8 dzieci, bądź też w sytuacjach tego wymagających (np. z uwagi na konieczność umieszczenia rodzeństwa) za zgodą dyrektora tej placówki oraz po uzyskaniu zezwolenia wojewody, dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie nie więcej niż 10 dzieci. Do Placówki przyjmowane są dzieci po uzyskaniu stosownych pozwoleń.

Wymienione wyżej placówki, są w stanie łącznie zapewnić schronienie i opiekę 62

wychowankom. Placówki realizują swoje zadania współpracując z rodzinami biologicznymi wychowanków, asystentami rodziny, organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, placówkami oświatowymi, sądami, policją, ośrodkami pomocy społecznej właściwymi ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu rodziców dzieci, ośrodkami adopcyjnymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Przedstawione poniżej tabele prezentują, jak kształtował się pobyt dzieci i pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych na terenie Tarnowa w latach 2021-2023 w oparciu o dane sprawozdawcze.

Tabela 9. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023 (narastająco).

ROK	2021 r.		2022 r.		2023 r.	
	ogółem:	w tym dzieci z terenu Miasta Tarnowa	ogółem:	w tym dzieci z terenu Miasta Tarnowa	ogółem:	w tym dzieci z terenu Miasta Tarnowa
POW „Słoneczny Dom”	15	14	10	10	13	13
POW im. J. Korczaka	14	14	14	14	17	17
POW „Przyjazny Dom”	15	11	17	13	15	12
POW „Pogotowie Opiekuńcze”	33	33	31	31	39	38
POW “Rodzinny Dom”	13	13	10	10	16	16
łącznie	90	85	82	78	100	96

Źródło: Dane Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Tarnowie

Tabela 10. Liczba wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2021 - 2023 z podziałem na przyczynę umieszczenia (stan na 31 grudnia).

Przyczyna umieszczenia w pieczy zastępczej	2021 r.	2022 r.	2023 r.
bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	20	24	29
uzależnienia rodziców	33	28	29
- w tym uzależnienie od alkoholu	33	28	29
długotrwała choroba rodziców	0	0	0
pobyt za granicą z powodu pracy zarobkowej co najmniej jednego z rodziców	0	0	0
sieroctwo	0	0	0
pólsieroctwo	0	0	0
przemoc w rodzinie	3	2	4
ubóstwo	0	0	0

bezrobocie	0	0	0
nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	0	0	0
inne	0	0	0

Źródło: Dane pozyskane z Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Tarnowie

Powyższa tabela wskazuje przyczyny umieszczeń dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Warto zaznaczyć, iż podobnie, jak w przypadku rodzinnej pieczy mogą być one trudne do jednoznacznego określenia, dlatego też wzięto pod uwagę wiodącą przyczynę umieszczenia dziecka. Z analizy danych wynika, że najczęstszą przyczyną umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych są uzależnienia rodziców, które to w 2021 r. stanowiły 58,92% wszystkich umieszczeń, w 2022 r. – 51,85%, a w kolejnym 2023 r. – 46,77% oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza, która z kolei w 2021 r. stanowiła 35,71% wszystkich umieszczeń, 44,44% w 2022 r. oraz 46,77% w 2023 r.

Kolejnym ważnym czynnikiem charakteryzującym instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie Miasta Tarnowa jest wiek dzieci w niej umieszczonych, jak również okres ich przebywania w placówce opiekuńczo - wychowawczej. Dane dotyczące poszczególnych grup wiekowych oraz czas pobytu przedstawione zostały w poniższych tabelach.

Tabela 11. Wiek wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej w Tarnowie według stanu na dzień 31 grudnia.

Wiek dzieci	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Poniżej 1 roku	0	0	1
Od 1 roku do 3 lat	4	1	4
4-6 lat	2	4	5
7-13 lat	19	17	17
14-17 lat	29	30	33
18-24 lat	2	2	2

Źródło: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe za okres: od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r., od 1 lipca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r., od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, iż ponad połowa dzieci w placówkach opiekuńczo –wychowawczych jest w okresie adolescencji (14-17 lat). Grupa ta stanowiła odpowiednio w 2021 r. – 51,78%, w 2022 r.- 55,55%, w 2023 r.- 53,23%. Drugą grupę stanowią dzieci w przedziale wiekowym od 7 do 13 lat, które odpowiednio stanowiły w 2021 r.- 33,92%, w 2022 r. – 31,48%, w 2023 r. – 27,41% ogółu wychowanków. Pełnoletni wychowankowie, którzy podjęli decyzję o pozostaniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej to w 2021 r.- 3,57%, w 2022 r. – 3,70%, w 2023 r. 3,23%, wszystkich przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wychowanków.

Z kolei poniższa tabela obrazuje, jak długo wychowankowie przebywają w tarnowskich placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Podobnie, jak w przypadku rodzinnej pieczy zastępczej czas pobytu w wielu przypadkach przekracza okres 3 lat. Z analizy sprawozdania dotyczącego dzieci kierowanych do placówek, wynika, iż jedynie w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu interwencyjnego „Pogotowie Opiekuńcze”, czas pobytu wychowanka w placówce jest znacznie krótszy. Fakt ten wynika przede wszystkim z czasu trwania postępowań sądowych dotyczących uregulowania sytuacji opiekuńczej małoletnich.

Tabela 12. Okres przebywania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego i socjalizacyjnego według stanu na dzień 31 grudnia

Okres pobytu	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Do 3 miesięcy	12	5	14
Od 3 do 6 miesięcy	7	3	3
Od 6 miesięcy do roku	7	6	14
Od roku do 2 lat	10	15	2
Od 2 do 3 lat	14	9	9
Powyżej 3 lat	6	16	20

Źródło: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe za okres: od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r., od 1 lipca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r., od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

Miasto Tarnów ma dobrze rozwiniętą sieć placówek opiekuńczo - wychowawczych, co rzadko powoduje konieczność poszukiwania i umieszczania dzieci z terenu Miasta w placówkach mieszczących się na terenie innych powiatów. Należy zaznaczyć, iż pobyt dzieci w tarnowskich placówkach pozwala na utrzymanie kontaktu z rodzicami biologicznymi i/lub innymi bliskimi. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów przebywało łącznie 2 wychowanków pochodzących z Tarnowa. Z kolei wychowanków z terenu innych powiatów w tarnowskich placówkach przebywało łącznie 4.

Pobyt dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej powinien mieć charakter tymczasowy. Należy zatem dążyć do jego maksymalnego skrócenia, podejmując intensywne działania umożliwiające powrót dziecka do domu rodzinnego, a jeżeli nie jest to możliwe, zmierzające do umieszczenia go w rodzinie zastępczej lub adopcyjnej. Poniższa tabela obrazuje liczbę oraz przyczyny opuszczania placówek opiekuńczo- wychowawczych.

Tabela 13. Przyczyny opuszczenia placówek opiekuńczo- wychowawczych w latach 2021-2023 (narastająco).

Rok	Liczba dzieci ogółem	Łączna liczba dzieci, które opuściły placówkę w danym roku	Powody opuszczania placówek opiekuńczo - wychowawczych					
			powrót do rodziny biologicznej	umieszczenie w rodzinie zastępczej	przysposobienie (adopcja)	zmiana placówki	usamodzielnienie	inne
2021	90	32	8	0	0	13	8	3
2022	82	28	15	3	0	1	9	0
2023	100	37	19	4	0	6	7	1
łącznie			42	7	0	20	24	4

Źródło: Dane Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Tarnowie

W latach 2021–2023 instytucjonalną pieczę zastępczą opuściło łącznie 97 wychowanków, z czego 43,30 % powróciło do rodzin biologicznych, 7,22 % znalazło opiekę

w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a 20,62 % trafiło do innych placówek, 24,74% się usamodzielniało. Na przestrzeni tych lat widać, iż z placówek opiekuńczo - wychowawczych dzieci bardzo rzadko trafiają do rodzin adopcyjnych. Natomiast w 2023 roku odnotowano największy wzrost liczby powrotów dzieci do swych rodzin biologicznych.

5. USAMODZIELNIENIE WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

Usamodzielnienie to długotrwały proces wychowawczy, któremu podlegają wychowankowie rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wymienionych w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej - mający na celu podjęcie przez nich samodzielnego, dojrzałego życia w integracji ze środowiskiem. Proces usamodzielnienia zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą.

Usamodzielniani wychowankowie to często osoby, które trafiają do pieczy zastępczej z rodzin dysfunkcyjnych, w których nie doświadczyły należytej opieki oraz prawidłowych wzorców co powoduje trudności w osiągnięciu przez nie samodzielności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych w sposób oczekiwany społecznie i satysfakcjonujący dla samego zainteresowanego. Proces usamodzielnienia w zależności od potrzeb i sytuacji wychowanka może trwać najpóźniej do momentu osiągnięcia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia. Zasady i formy usamodzielnienia zostały określone w dwóch ustawach i rozporządzeniu, tj.:

- 1) w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która określa zasady usamodzielniania wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej opuszczających pieczę po 1 stycznia 2012 r.,
- 2) w ustawie o pomocy społecznej oraz
- 3) w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowania, które z kolei określają zasady dotyczące usamodzielniania wychowanków opuszczających domy pomocy społecznej, domy dla matek z małoletnimi dziećmi, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapeutyczne, schroniska dla nieletnich i zakłady poprawcze.

Konsekwencją takich rozstrzygnięć jest zróżnicowanie kwot wypłacanych świadczeń, zasad i warunków przyznawania pomocy co w związku z tym wymaga prowadzenia dwóch różnych procedur usamodzielnienia. Zgodnie z art. 140 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osobie opuszczającej instytucjonalną i rodzinną pieczę zastępczą, po osiągnięciu pełnoletności, przyznaje się pomoc finansową na:

- 1) kontynuowanie nauki,
- 2) usamodzielnienie,
- 3) zagospodarowanie (w formie rzeczowej lub finansowej w zależności od ustaleń IPU).

Kryteria ustawowe wobec osoby uprawnionej do korzystania z wyżej wymienionych form wsparcia nakładają spełnienie warunku przebywania wychowanka, co najmniej 3 lata w rodzinie zastępczej spokrewnionej lub przez co najmniej rok w pozostałych formach rodzin zastępczych i placówkach opiekuńczo - wychowawczych. Ponadto, osobie usamodzielnianej udziela się pomocy w uzyskaniu:

- 1) odpowiednich warunków mieszkaniowych i
- 2) zatrudnienia.

Dodatkowo osoby usamodzielniane oprócz w/w świadczeń mogą liczyć na pomoc prawną i psychologiczną świadczoną przez Centrum usług Społecznych w Tarnowie.

Z kolei osoba pełnoletnia opuszczająca dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej ma prawo do skorzystania z następujących form pomocy:

- 1) pomoc pieniężna na usamodzielnienie;
- 2) pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki;
- 3) pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, tym w mieszkaniu treningowym lub wspomagany;
- 4) pomoc w uzyskaniu zatrudnienia;
- 5) pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej.

Warunkiem przyznania pomocy na usamodzielnienie w obu przypadkach jest posiadanie przez wychowanka zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielniania określającego zakres współdziałania z opiekunem usamodzielniania, sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia, odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia. Indywidualny program usamodzielniania jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielniania, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub też innym pracownikiem współpracującym z wychowankiem - najpóźniej miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności. Plan ten wymaga zatwierdzenia przez Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Tarnowie. Opracowany dokument może być modyfikowany w trakcie całego procesu, w sytuacji, gdy potrzeby wychowanka lub jego sytuacja osobista ulegają zmianie.

Po zmianach w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązujących od października 2022 r. wszystkie osoby usamodzielniane wraz z opiekunem usamodzielniania oraz Dyrektorem Centrum Usług Społecznych w Tarnowie dokonują oceny końcowej procesu usamodzielniania.

Tabela 14. Liczba wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą z tytułu usamodzielniania w latach 2021-2023 (narastająco).

Rok		2021	2022	2023
Wychowankowie opuszczający rodzinną pieczę zastępczą:	rodzina spokrewniona	4	5	0
	rodzina niezawodowa	1	1	1
	rodzina zawodowa	0	0	0
	rodzinny dom dziecka	0	0	0
Wychowankowie opuszczający instytucjonalną pieczę zastępczą:		3	3	2
Wychowankowie opuszczający placówki wymienione w ustawie o pomocy społecznej:		0	2	3
Łącznie:		8	11	6

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15. Pełnoletni wychowankowie, którzy pozostali po uzyskaniu pełnoletności w dotychczasowych rodzinach zastępczych lub placówkach na czas nauki i wychowankowie usamodzielniający się bezpośrednio po uzyskaniu pełnoletności w lata.

Rok	2021	2022	2023
Wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej			
Pełnoletni wychowankowie w rodzinnej pieczy zastępczej łącznie	19	19	23
Wychowankowie usamodzielniający się bezpośrednio po uzyskaniu pełnoletności	1	3	1
Wychowankowie pozostający w dotychczasowych rodzinach zastępczych	18	16	22
Wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej			
Pełnoletni wychowankowie w instytucjonalnej pieczy zastępczej łącznie	4	6	9
Wychowankowie usamodzielniający się bezpośrednio po uzyskaniu pełnoletności	3	3	2
Wychowankowie pozostający w placówce opiekuńczo – wychowawczej	1	3	7

Źródło: opracowanie własne

Z analizy powyższej tabeli wynika, iż na przestrzeni lat 2021-2023 wychowankowie rodzinnych form pieczy zastępczej przeważnie podejmowali decyzję o pozostaniu w dotychczasowych rodzinach na czas nauki. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż rodzina zastępcza daje im wsparcie i stabilizację w realizacji aspiracji edukacyjnych. Natomiast wychowankowie instytucjonalnej pieczy chętniej podejmują decyzję o opuszczeniu placówki bezpośrednio po uzyskaniu pełnoletności i pomimo faktu, iż stają się bezpośrednimi odbiorcami świadczenia finansowego na kontynuowanie nauki wyraźnie widać spadek aktywności wychowanków w tym zakresie. Może to wynikać z niewystarczających środków na utrzymanie ale również z braku własnej motywacji do podejmowania działań w zakresie podnoszenia swoich kompetencji. Nadmienić należy, że wychowanek jest świadczeniobiorcą tj. może ubiegać się o przyznanie świadczeń dopiero po uzyskaniu pełnoletności i opuszczeniu pieczy zastępczej.

Zgodnie ze zmianami w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, które zostały wprowadzone w październiku 2022 r. w szczególnie uzasadnionych przypadkach osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej i opuściła ją po osiągnięciu pełnoletności może – za zgodą Prezydenta Miasta Tarnowa, przy uwzględnieniu wolnych miejsc w pieczy zastępczej - jeden raz powrócić czy to do rodziny zastępczej czy też placówki z której się usamodzielniała, o ile osoba ta uczy się a rodzina zastępcza lub dyrektor placówki opiekuńczo - wychowawczej wyraża zgodę na jej powrót.

Tabela 16. Liczba wychowanków opuszczających rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej oraz placówki wymienione w ustawie o pomocy społecznej, którzy skorzystali z przysługujących im finansowych form pomocy w latach 2021-2023 (narastająco).

Pełnoletni wychowankowie opuszczający:	2021 r.			2022 r.			2023 r.		
	pomoc na kontynuowanie nauki	pomoc na usamodzielnienie	pomoc na zagospodarowanie	pomoc na kontynuowanie nauki	pomoc na usamodzielnienie	pomoc na zagospodarowanie	pomoc na kontynuowanie nauki	pomoc na usamodzielnienie	pomoc na zagospodarowanie
rodzinną pieczę zastępczą	22	5	5	20	2	3	17	4	3
instytucjonalną pieczę zastępczą	13	4	7	10	4	2	11	6	6
wychowankowie opuszczający placówki wymienione w ustawie o pomocy społecznej	4	0	1	2	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Wychowankowie z terenu Miasta Tarnowa, którzy opuścili pieczę zastępczą z tytułu usamodzielnienia, będący w trudnej sytuacji mieszkaniowej mogą występować o przydział mieszkania z zasobów Gminy Miasta Tarnowa. Z informacji udzielonych przez Miejski Zarząd Budynków spółka z o.o. w Tarnowie wynika, że w okresie 2021-2023 r. dwoje wychowanków pieczy zastępczej otrzymało lokale socjalne z zasobów Gminy. W 2023 r. pięcioro wychowanków pieczy zastępczej wnioskowało do Gminy o przydzielenie lokalu w najmie socjalnym.

Ponadto, usamodzielnieni wychowankowie rodzinnej, instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz usamodzielnieni wychowankowie z ustawy o pomocy społecznej mają możliwość skorzystania z pobytu w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym, które ma na celu przygotowanie osoby tam przebywającej do prowadzenia samodzielnego życia. W latach 2021-2023 funkcjonowało 1 mieszkanie treningowe przeznaczone dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Decyzja o skierowaniu osoby do mieszkania treningowego jest wydawana po dokonaniu uzgodnień, pomiędzy pracownikiem socjalnym jednostki prowadzącej mieszkanie, a osobą ubiegającą się o skierowanie, obejmujących m.in.: cel i okres pobytu,

rodzaj i zakres świadczonych usług oraz zasad ich świadczenia. Poniższa tabela przedstawia liczbę wychowanków, którzy w danym roku korzystali z tej formy pomocy.

Tabela 17. Liczba wychowanków korzystających ze wsparcia w formie pobytu w mieszkaniu treningowym dla osób usamodzielnianych w latach 2021-2023.

ROK	2021	2022	2023
Liczba osób	3	3	5

Źródło: opracowanie własne.

Z danych Centrum Usług Społecznych w Tarnowie - akt pełnoletnich wychowanków wynika, iż aspiracje edukacyjne osób usamodzielnianych z rodzin zastępczych są znacznie wyższe niż opuszczających instytucjonalne formy pieczy zastępczej oraz młodzieżowe ośrodki wychowawcze czy młodzieżowe ośrodki socjoterapeutyczne. Wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej często przejawiają negatywną postawę wobec edukacji, nie wiążą zdobycia wykształcenia z poprawą jakości ich życia w przyszłości. Postawa taka wynika niewątpliwie z zaniedbania środowiska rodzinnego, a także z zaległości w umiejętnościach szkolnych, które zostały nagromadzone przez poprzednie lata.

Jedną z form wsparcia udzielanego wychowankom zgodnie z zapisami ustaw jest pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Ustawodawca nie określa w jakiej formie powiaty mają udzielać tego typu pomocy. W Tarnowie polega ona na wspieraniu osoby usamodzielnianej w zdobyciu kwalifikacji zawodowych i uzyskaniu odpowiedniego wykształcenia zgodnie z jej możliwościami i dążeniami mającymi na celu uzyskanie zatrudnienia. Sposób w jaki osoba usamodzielniana planuje swoją karierę zawodową jest również ujęty w indywidualnym programie osoby usamodzielnianej.

Pełnoletni wychowanek w procesie usamodzielnienia wspierany jest przez pracownika socjalnego lub koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, wychowawcę w placówce opiekuńczo - wychowawczej oraz opiekuna usamodzielnienia. Indywidualizacja metod i świadczeń ma na celu zwiększenie skuteczności przyznawanej pomocy, natomiast adekwatność oferowanego wsparcia do oczekiwań i potrzeb osób usamodzielnianych zwiększa prawdopodobieństwo właściwego skorzystania z pomocy w procesie usamodzielnienia mającym na celu integrację ze środowiskiem i zapobiega ewentualnym powrotom do systemu pomocy społecznej. Jednak daje się zauważyć sytuacje, w których pełnoletni wychowankowie z powodu braku wiary w siebie, oparcia w rodzinie i bliskich, lęku przed kolejnym niepowodzeniem, ale również własnej bierności, wycofują się z sytuacji wymagających wytrwałości i rezygnują z szans, mogących odmienić ich los, a tym samym zagwarantować stabilny start życiowy. Osoby usamodzielniane dość często mają bardzo niską motywację do zmian w swoim życiu, do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Często cechuje je brak chęci do podejmowania trudu w celu samodzielnego i efektywnego funkcjonowania w środowisku. Z analizy sytuacji życiowej wychowanków pieczy zastępczej wynika, że często uzyskanie wsparcia finansowego jest traktowane przez wychowanków jako cel sam w sobie, a nie dodatkowa pomoc w zapewnieniu sobie samodzielności. Okoliczności te znacznie utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego, tak ważne jest przygotowanie wychowanka do radzenia sobie w dorosłym życiu, co powinno być nadrzędnym zadaniem zarówno placówek opiekuńczo-wychowawczych, jak i rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. Należy podejmować w odpowiednim

czasie szereg działań mających przygotować młodego człowieka do realiów dorosłego i samodzielnego życia.

Na prawidłowy i skuteczny przebieg procesu usamodzielnienia wpływa wiele czynników ale dwa wydają się być kluczowe – jest to potencjał osoby usamodzielnianej czyli gotowość by chciała i umiała skorzystać z dostępnej i proponowanej pomocy natomiast drugi to wsparcie czyli dostęp do pomocy instytucjonalnej adekwatnej do bieżących potrzeb osoby usamodzielnianej.

6. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT Programu pozwoli na wyodrębnienie atutów, jak i wad systemu pieczy zastępczej oraz ukazanie możliwości rozwoju w skutecznym, interdyscyplinarnym działaniu, którego celem jest przede wszystkim rozwój i prawidłowe funkcjonowanie pieczy zastępczej na terenie Miasta Tarnowa.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie programów lokalnych i dokumentów strategicznych, • zasoby instytucjonalne wspierające rodzinę na terenie Miasta, • wykwalifikowana i doświadczona kadra Centrum Usług Społecznych w Tarnowie (CUS), • odpowiednia liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, • doświadczenie kadry Działu Pieczy Zastępczej w CUS w prowadzeniu szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych, • funkcjonowanie 7 rodzin zastępczych zawodowych, • funkcjonowanie 5 placówek opiekuńczo – wychowawczych na terenie Miasta, • odpowiednia do potrzeb liczba osób do pomocy wspierających rodziny zastępcze zawodowe, • posiadanie autorskiego programu szkoleniowego dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, • organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, • dobrze przygotowane zaplecze do 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca liczba kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, • niewystarczająca liczba zawodowych rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie Miasta Tarnowa, • zbyt mała świadomość społeczna w zakresie rodzicielstwa zastępczego, • niewystarczająca liczba mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, • ograniczone środki na realizację zadań fakultatywnych dla rodzin zastępczych (pomoc finansowa na wypoczynek dziecka, remonty lokali w których zamieszkują zawodowe rodziny zastępcze), • brak ofert pracy dla usamodzielniających się wychowanków, • niechęć ze strony rodzin zastępczych do korzystania z poradnictwa specjalistycznego, • niechęć ze strony rodzin zastępczych do uczestnictwa w grupach wsparcia, • niewystarczające kompetencje opiekuńczo – wychowawcze spokrewnionych rodziców zastępczych, • brak współpracy rodziców biologicznych w zakresie powrotu dziecka do rodziny, • występowanie patologii społecznych (alkoholizm, przemoc domowa, przestępczość, syndrom wyuczonej bezradności) w rodzinach biologicznych, • brak poprawnych wzorców ról

<p>organizowania indywidualnych i grupowych form wsparcia dla rodzin zastępczych m.in. szkoleń, warsztatów itp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwość korzystania przez rodziny zastępcze z nieodpłatnej oferty CUS, • dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin tj. prawnej, psychologicznej, pedagogicznej oraz w obszarze przeciwdziałania przemocy, • powstanie filmu promującego rodzicielstwo zastępcze, • pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych. 	<p>społecznych w rodzinach generacyjnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • długi czas oczekiwania lub brak dostępu do wsparcia specjalistycznego, • dzieci pon. 10 r.ż. przebywające w instytucjonalnej pieczy zastępczej, • długotrwały proces regulowania sytuacji opiekuńczej oraz prawnej dziecka przez sąd.
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca aktywność obywatelska, • możliwość pozyskania środków finansowych z funduszy zewnętrznych, • udział rodzin zastępczych w programach i projektach realizowanych przez Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, • pozyskanie kandydatów na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze, • prowadzenie systematycznych działań na rzecz promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację działań na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, • zaangażowanie lokalnych mediów w promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, • prowadzenie pracy z rodzina biologiczną we współpracy z instytucjami realizującymi działania w obszarze dziecka i rodziny, • utworzenie na terenie Miasta placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie zjawiska osłabienia autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych – brak pozytywnych wzorców wychowania rodzinnego, • zbyt mało kandydatów na rodziców zastępczych, • ograniczone środki na rozwój pieczy zastępczej, • niska świadomość społeczności lokalnej na temat rodzicielstwa zastępczego, • niskie kompetencje rodziców zastępczych, • brak chęci współpracy ze strony rodziców zastępczych w zakresie doskonalenia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych, • brak chęci współpracy ze strony rodziców biologicznych w celu powrotu dziecka do rodziny, • wypalenie zawodowe rodzin zastępczych, • powrót usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę zastępczą do środowiska pochodzenia, • wypalenie zawodowe kadry CUS realizującej wsparcie, • długi czas trwania postępowań sądowych dotyczących małoletnich dzieci, • obserwowane zjawisko dysfunkcji wśród dzieci i młodzieży.

7. ZASOBY MIASTA TARNOWA

1. Skupienie zadań gminnych i powiatowych w strukturze Centrum Usług Społecznych w Tarnowie – Tarnów jest miastem na prawach powiatu, w związku z powyższym realizuje zadania zarówno gminy, jak i powiatu. Taka struktura organizacyjna korzystnie wpływa na komunikację i współpracę w zakresie podejmowanych działań na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.
2. Współpraca z różnymi instytucjami i organizacjami w mieście zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie - wynikiem podejmowanych dotychczas działań przez Centrum Usług Społecznych w Tarnowie oraz Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Tarnowie jest stworzenie sieci kontaktów z innymi instytucjami, fundacjami i organizacjami działającymi na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, co pozwala na podnoszenie skuteczności realizowanych działań.
3. Zdolność do pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowych – od kilku lat corocznie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie podejmuje działania w kierunku pozyskania środków finansowych w ramach otwartych konkursów wspierających rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej.
4. Zasoby kadrowe Działu Pieczy Zastępczej w Centrum Usług Społecznych w Tarnowie – Zespół specjalistów składa się z pedagoga, psychologów, prawnika oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
5. Szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego – Centrum Usług Społecznych w Tarnowie opracował i decyzją z dnia 18 sierpnia 2023 r. Ministra Rodziny i Polityki Społecznej uzyskał akceptację dla Programu szkoleniowego pn. „Rodzina na zastępstwo, serce na zawsze”.
6. Różnorodność i kompleksowość oferowanego wsparcia - działania podejmowane na rzecz pomocy dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej są systematycznie aktualizowane i dostosowywane do ich potrzeb. Pomoc specjalistyczna i wsparcie skierowana jest zarówno do dzieci przebywających w pieczy zastępczej, usamodzielniających się wychowanków oraz rodziców zastępczych.
7. Zasoby kadrowe placówek opiekuńczo-wychowawczych – w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zatrudniony jest wychowawca-koordynator, wychowawcy, opiekun dziecięcy, pracownik socjalny. Pracę wychowawczą w placówkach wspiera zespół specjalistów zatrudnionych w Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Tarnowie.
8. Funkcjonowanie na terenie Miasta Tarnowa całodobowych placówek opiekuńczo - wychowawczych - w przypadku braku możliwości zapewnienia dziecku pieczy w rodzinnych formach na terenie Miasta lub innych powiatów lub w przypadkach interwencji w wyniku zagrożenia zdrowia lub życia istnieje możliwość zapewnienia dziecku opieki i wychowania w jednej z instytucjonalnych form pieczy zastępczej.
9. Osiągnięte standardy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zgodnie z obowiązującymi przepisami - Placówki spełniają standardy wychowania i opieki.

8. PLAN ROZWOJU RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ ORAZ PLAN OGRANICZANIA LICZBY DZIECI W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Celem nadrzędnym Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Tarnowa na lata 2024-2026 jest zapewnienie małoletnim mieszkańcom Miasta Tarnowa pozbawionym opieki rodzicielskiej miejsc w pieczy zastępczej. Cel ten będzie realizowany poprzez rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego. Odpowiednio dynamiczny rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w Tarnowie przełoży się bezpośrednio na ograniczenie umieszczania dzieci w instytucjonalnych formach opieki zastępczej. Ponadto istotnym jest w dalszym ciągu utrzymywanie standardu i poziomu usług z uwzględnieniem liczby miejsc i wieku wychowanków. Nie należy też zapominać, by w zintegrowanym systemie opieki nad dzieckiem uwzględnić działania mające na celu przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia po opuszczeniu rodzinnej, bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej. Mając na uwadze powyższe opracowano niżej przedstawione cele.

Nr celu	Zadanie do realizacji	Wskaźnik	Realizator
Cel Główny			
Rozwój i deinstytucjonalizacja lokalnego systemu pieczy zastępczej			
Cele szczegółowe			
1.	Wspieranie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej		
	1.1. Zwiększenie świadomości społecznej na temat rodzicielstwa zastępczego.	1. Liczba zrealizowanych projektów na rzecz promowania rodzicielstwa zastępczego. 2. Liczba przedsięwzięć i inicjatyw zrealizowanych na rzecz pogłębiania świadomości społeczności lokalnej nt. rodzicielstwa zastępczego (np. przekazy medialne, posty w mediach społecznościowych, imprezy plenerowe, wydarzenia).	Centrum Usług społecznych w Tarnowie, Urząd Miasta Tarnowa, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe.
	1.2. Kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej oraz rodzinnego domu dziecka.	1. Liczba kandydatów którym wydano opinię dotyczącą motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 2. Liczba pozytywnych opinii dotyczących motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
	1.3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej, rodzinnego domu dziecka oraz dyrektora placówki typu rodzinnego.	1. Liczba zorganizowanych szkoleń. 2. Liczba osób które zakończyły szkolenie. 3. Liczba zakwalifikowanych kandydatów.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
	1.4. Zatrudnienie odpowiedniej do potrzeb liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej dostosowanej do wymagań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	1. Liczba zatrudnionych koordynatorów.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.

1.5. Organizacja szkoleń lub innych form podnoszących umiejętności i kwalifikacje rodziców zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.	1. Liczba zorganizowanych szkoleń lub innych form. 2. Liczba osób, które skorzystały z oferowanego wsparcia.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
1.6. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla rodzin zastępczych (poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne).	1. Liczba udzielonych porad i konsultacji. 2. Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia. 3. Liczba dzieci objętych wsparciem/terapią psychologiczną. 4. Liczba rodziców zastępczych objętych wsparciem pedagogicznym.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
1.7. Organizowanie zespołów do spraw oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.	1. Liczba zorganizowanych zespołów. 2. Liczba przesłanych do sądu sprawozdań dotyczących sytuacji małoletnich przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
1.8. Tworzenie i bieżące modyfikowanie planów pomocy dziecku.	1. Liczba sporządzonych planów pomocy dziecku.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie
1.9. Zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodków adopcyjnych.	1. Liczba dzieci zgłoszonych do przysposobienia. 2. Liczba dzieci adoptowanych.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, ośrodki adopcyjne.
1.10. Integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej.	1. Liczba zorganizowanych spotkań integrujących dla rodzin zastępczych. 2. Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
1.11. Organizowanie wsparcia rodzin pomocowych.	1. Liczba złożonych wniosków. 2. Liczba zatrudnionych osób. 3. Liczba dzieci którym zapewniono opiekę w rodzinach pomocowych.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.

	1.12. Zapewnienie wsparcia osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.	1. Liczba złożonych wniosków. 2. Liczba zatrudnionych osób.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
	1.13. Realizacja świadczeń finansowych wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	1. Liczba wypłaconych świadczeń. 2. Liczba wypłaconych świadczeń fakultatywnych.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
2.	Zapewnienie dzieciom dostępu do instytucjonalnej pieczy zastępczej przy uwzględnieniu ich indywidualnych potrzeb przy jednoczesnym ograniczeniu udziału liczby dzieci w tej formie na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej		
	2.1. Utrzymanie optymalnych warunków wychowawczo - opiekuńczych umożliwiających prawidłowy rozwój fizyczny i psychiczny dzieci i młodzieży.	1. Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych. 2. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.	Urząd Miasta Tarnowa, Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych w Tarnowie.
	2.2. Prowadzenie stałej współpracy pomiędzy przedstawicielami Centrum Usług Społecznych w Tarnowie a placówkami opiekuńczo- wychowawczymi celem monitorowania sytuacji małoletnich przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	1. Liczba zespołów oceny sytuacji dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w których uczestniczyli przedstawiciele Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
	2.3. Utrzymanie standardów infrastrukturalnych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.	1. Liczba obiektów po modernizacji, remoncie, doposażeniu, adaptacji.	Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych w Tarnowie.
	2.4. Tworzenie i bieżące modyfikowanie planów pomocy dziecku.	1. Liczba sporządzonych planów pomocy dziecku.	Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych w Tarnowie.
3.	Powrót wychowanków pieczy zastępczej do rodziny pochodzenia bądź dążenie do przysposobienia (adopcji).		
	3.1. Umożliwienie i pomoc realizacji kontaktów (w tym na terenie siedziby Centrum Usług Społecznych w Tarnowie) pomiędzy rodziną biologiczną a dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej.	1. Liczba zrealizowanych spotkań na terenie siedzib. 2. Liczba postanowień sądu dotyczących realizacji kontaktu rodziców biologicznych z dziećmi	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych w Tarnowie.

		poza rodziną zastępczą/placówką opiekuńczo-wychowawczą.	
	3.2. Składanie do sądu wniosków celem wydania zarządzeń w zakresie władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	1. Liczba sporządzonych i złożonych do sądu wniosków.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych w Tarnowie.
	3.3. Prowadzenie współpracy z pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny celem monitorowania możliwości powrotu dzieci do rodziny biologicznej.	1. Liczba sporządzonych planów pomocy dziecku.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych w Tarnowie.
	3.4. Monitorowanie sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	1. Liczba sporządzonych protokołów okresowej oceny dzieci. 2. Liczba dzieci zgłoszonych do ośrodków adopcyjnych celem rozpoczęcia procedury adopcyjnej.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych w Tarnowie.
	3.5. Informowanie sądu o całości sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.	1. Liczba wysłanych do sądu informacji.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych w Tarnowie.
4.	Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej		
	4.1. Wspieranie usamodzielnianych wychowanków w opracowaniu indywidualnych planów usamodzielnienia.	1. Liczba sporządzonych indywidualnych planów usamodzielnienia się. 2. Liczba wychowanków objętych wsparciem.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
	4.2. Wsparcie usamodzielnianych wychowanków kontynuujących edukację.	1. Liczba wychowanków pozostających w dotychczasowej formie pieczy zastępczej i kontynuujących edukację.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie,

		<p>2. Liczba wychowanków po opuszczeniu pieczy zastępczej kontynuujących edukację.</p> <p>3. Liczba usamodzielnionych wychowanków, którzy powrócili do dotychczasowej formy pieczy zastępczej.</p>	Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych w Tarnowie.
	4.3. Wzmacnianie usamodzielnianych wychowanków poprzez realizowanie poradnictwa specjalistycznego.	<p>1. Liczba udzielonych porad/konsultacji przez pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, prawnika, wychowawcę, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.</p> <p>2. Liczba osób korzystających z poradnictwa.</p>	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych w Tarnowie.
	4.4. Wspieranie procesu usamodzielnienia poprzez realizację działań podnoszenie umiejętności i kompetencji społecznych.	<p>1. Liczba przeprowadzonych warsztatów/szkoleń itp. dla usamodzielniających się wychowanków.</p> <p>2. Liczba uczestników działań podnoszących umiejętności i kompetencje społeczne.</p>	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych w Tarnowie.
	4.5. Organizacja spotkań/warsztatów edukacyjnych dla osób rozpoczynających proces usamodzielnienia.	1. Liczba spotkań/warsztatów.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
	4.6. Realizacja wsparcia finansowego i rzeczowego dla usamodzielnionych wychowanków.	<p>1. Liczba osób objętych pomocą.</p> <p>2. Liczba wydanych decyzji administracyjnych.</p>	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.

	4.7. Wsparcie usamodzielnianych wychowanków w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.	1. Liczba miejsc w mieszkaniach wspomaganych/treningowych dla usamodzielnianych wychowanków. 2. Liczba wychowanków skierowanych do mieszkań. 3. Liczba złożonych przez wychowanków wniosków o przydział mieszkania z zasobów gminy.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, Urząd Miasta Tarnowa.
--	---	---	--

9. ROCZNE LIMITY RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z art. 180 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej 3-letni powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej powinien zawierać m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Ustawa nie określa jego wymiaru i pozostawia powiatom możliwość dostosowania go do własnych potrzeb i możliwości finansowych. Limit ten jest rozumiany jako zabezpieczenie środków na jego osiągnięcie, a nie konieczność jego osiągnięcia.

Liczba rodzin zastępczych na terenie Miasta jest zbyt mała w stosunku do liczby dzieci umieszczanych postanowieniem sądu w pieczy zastępczej. Również interwencyjne formy pieczy zastępczej, jakimi są 2 funkcjonujące zawodowe rodziny zastępcze typu pogotowia rodzinnego oraz placówka opiekuńczo - wychowawcza typu interwencyjnego nie zabezpieczają potrzeb w zakresie interwencyjnego odbierania dzieci z rodzin biologicznych. Chętni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, którzy zgłaszają się do Centrum Usług Społecznych w Tarnowie często po przejściu procesu kwalifikacyjnego na rodzinę zastępczą decydują się na przyjęcie jednego dziecka, preferując niemowlęcy bądź wczesnoszkolny wiek dzieci natomiast funkcjonujące niezawodowe rodziny zastępcze posiadające kwalifikacje na rodzinę zawodową rzadko korzystają z tej możliwości. Na podstawie bieżącej pracy z rodzinami zastępczymi oraz analizy danych można stwierdzić, iż fakt ten wynika z kilku przyczyn m.in.:

- 1) obawy kandydatów na rodziców zastępczych przed kontaktami z rodzicami biologicznymi dzieci,
- 2) obawy przed zbyt trudnymi problemami wychowawczymi związanymi z traumami jakie dzieci doświadczyły w rodzinach biologicznych,
- 3) obawy przed własnym emocjonalnym zaangażowaniem w więź z dzieckiem a sytuacją orzeczenia przez sąd jego powrotu do rodziny biologicznej,
- 4) obawy związane z odpowiedzialnością za dziecko obcej osoby,
- 5) obawy o brak specjalistycznego wsparcia,
- 6) obawy związane z niewystarczającymi środkami finansowymi na utrzymanie umieszczonego w rodzinie dziecka,
- 7) oraz fakt, iż zawierane na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej umowy o pełnienie funkcji rodziny zawodowej mają charakter cywilnoprawny.

Analizując przyczyny braku kandydatów na rodziców zastępczych, należy podkreślić, iż jest to problem ogólnopolski a część czynników mających wpływ na ilość kandydatów nie jest zależna od organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Na podstawie analizy danych oraz możliwości zakłada się, iż w 2024 r. stworzone zostaną warunki do powstania 2 nowych rodzin zawodowych, co daje w sumie limit 9 rodzin. W następnych latach liczbę rodzin zastępczych zawodowych należy zwiększyć o kolejne uzyskując w 2026 roku limit 13 rodzin zawodowych. Przyjmuje się, iż powstawanie zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej będzie się kształtowało w następujący sposób: w roku 2024 - 2, 2025 – 2 oraz w 2026 – 2 formy.

Limit niewykorzystany w danym roku może zostać wykorzystany w kolejnych latach realizacji Programu.

10. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, iż realizacja celów Programu będzie miała wpływ na dalsze budowanie systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Tarnowa, który nie tylko ma za zadanie zapewnić tarnowskim dzieciom opiekę i wychowanie w rodzinnych formach pieczy zastępczej, ale

pozwole również wypracować i wdrożyć standardy sprawowania pieczy zastępczej przyczyniając się tym samym do jej deinstytucjonalizacji.

Bezpośrednio realizacja celów wpłynie na:

- 1) zwiększenie świadomości mieszkańców Tarnowa na temat rodzicielstwa zastępczego,
- 2) zwiększenie liczby rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka, co pozwoli zapewnić dzieciom miejsce w rodzinnej pieczy zastępczej,
- 3) wzmocni pozytywny wizerunek rodzin zastępczych, jako partnerów systemu pieczy zastępczej - wspierających dzieci pozbawionych rodzicielskiej opieki,
- 4) wzmocni system rodzinnej pieczy zastępczej poprzez współpracę na wielu płaszczyznach z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny,
- 5) przyczyni się do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej,
- 6) zapewni kompleksową pomoc usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej, oraz wpłynie na
- 7) utrzymanie standardów przez placówki opiekuńczo – wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Tarnowa.

11. ODBIORCY PROGRAMU

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Tarnowa na lata 2024-2026 kierowany jest do osób i instytucji, które związane są z systemem pieczy zastępczej, przede wszystkim:

- 1) dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie Miasta Tarnowa,
- 2) rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Tarnowa,
- 3) usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej,
- 4) kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- 5) rodzin pomocowych sprawujących czasową opiekę nad dzieckiem,
- 6) rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 7) placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 8) mieszkańców Miasta Tarnowa,
- 9) instytucji i organizacji działających na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

12. REALIZATORZY PROGRAMU

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej stanowi dokument otwarty i będzie realizowany w okresie kolejnych trzech lat. Ponadto, Program ten jest integralną częścią „Programu Wspierania Rodziny - Tarnów 2030”, kładącego nacisk na pracę z rodziną biologiczną oraz na wzmacnianie jej w taki sposób, aby dzieci umieszczone w pieczy zastępczej mogły jak najszybciej wrócić do swojego środowiska rodzinnego mogącego zapewnić im odpowiednie i bezpieczne warunki wzrastania.

Głównym realizatorem Programu jest Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.

Centrum przy realizacji Programu będzie współpracować z:

- 1) Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Tarnowie,
- 2) sądami,
- 3) Prokuraturą,
- 4) Policją,
- 5) placówkami oświatowymi, w tym poradniami psychologiczno-pedagogicznymi,
- 6) placówkami wsparcia dziennego,
- 7) placówkami opieki zdrowotnej, w tym szpitalami,
- 8) organizacjami pozarządowymi,

- 9) kościołami i związkami wyznaniowymi,
- 10) podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą.

Pieczą zastępczą jest systemem, który dla dobra dziecka musi być wykonywany przez zespół wielu osób składających się m.in. z rodziców zastępczych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, asystentów rodziny, kuratorów sądowych, psychologów, pedagogów, nauczycieli, pracowników socjalnych i rodziców dziecka. Skuteczna pomoc i ochrona małoletnich może zostać osiągnięta tylko poprzez współpracę wszystkich tych osób oraz instytucji i organizacji pracujących w obszarze pomocy dziecku i rodzinie.

Reasumując, realizatorami Programu są organy wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wskazane przez ustawodawcę. Niemniej jednak lista realizatorów jest otwarta i może być wzbogacana o nowych partnerów.

13. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Tarnowa na lata 2024-2026 będzie realizowany ze środków własnych pochodzących z budżetu Gminy Miasta Tarnowa oraz środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł, m.in.:

- 1) dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań systemu pieczy zastępczej,
- 2) dotacji celowych z budżetu państwa na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) z funduszy Unii Europejskiej,
- 4) z funduszy organizacji pozarządowych,
- 5) z dotacji i środków pochodzących z innych źródeł.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie, w rocznych planach finansowych.

14. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Tarnowa na lata 2024-2026 będzie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie. Program ten wyznacza cele i kierunki, a także sposoby ich realizacji, zgodnie z założeniami w 3-letniej perspektywie czasowej. Ma on charakter otwarty i elastyczny. Istnieje możliwość korygowania Programu w przypadku pojawienia się nowych możliwości, zmiany kierunków działań, zidentyfikowania nowych potrzeb. Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2024-2026 będzie podlegał zarówno corocznemu monitoringowi, jak i ewaluacji.

Monitoring będzie zakładał systematyczną analizę stopnia realizacji poszczególnych celów i zadań Programu, a także efekty wdrażanych działań. Monitoring ten opierać się będzie na analizie wskaźnikowej. Kryterium systematyczności odwołuje się do przeprowadzania odpowiednich czynności analitycznych w oparciu o wskaźniki (sformułowane przy każdym zadaniu) oraz sprawozdania z realizowanych projektów socjalnych. Sprawozdania z realizacji niniejszego Programu, Dyrektor Centrum Usług Społecznych będzie przedstawiał corocznie Radzie Miejskiej w Tarnowie.

Materiał uzyskany w wyniku corocznego monitoringu będzie poddany analizie i posłuży do dokonania ewaluacji Programu, po upływie czasu jego realizacji. Ewaluacja dotyczyć będzie oceny skuteczności, efektywności i trafności poszczególnych celów zawartych w Programie. Wyniki ewaluacji będą stanowić podstawę do sformułowania celów i zadań na potrzeby planowania Programu na kolejne lata.

PODSUMOWANIE

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Tarnowie na lata 2024-2026 stworzony został na podstawie danych i doświadczeń zebranych w okresie realizacji poprzedniego Programu obowiązującego w latach 2021-2023. Uwzględniono w nim bieżące potrzeby pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasta Tarnowa wynikające z konieczności zabezpieczenia optymalnych warunków wzrastania najmłodszych mieszkańców Tarnowa, którzy z różnych powodów zostali pozbawieni opieki rodzicielskiej. Realizacja założeń Programu pozwoli na skuteczną koordynację działań na rzecz dobra dzieci celem prowadzenia dalszego procesu deinstytucjonalizacji usług w obszarze pieczy zastępczej, uzupełniając działania profilaktyczne zawarte w Programie Wspierania Rodziny – Tarnów 2025 o działania z zakresu ograniczania opieki instytucjonalnej na rzecz opieki i rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej.

SPIS TABEL

Tabela 1 Rodziny zastępcze na terenie Miasta Tarnowa wraz z umieszczonymi w nich dziećmi w latach 2021-2023 według stanu na dzień 31 grudnia.	9
Tabela 2 Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Tarnowa wraz z dziećmi w nich umieszczonymi w latach 2021-2023 (narastająco).....	9
Tabela 3 Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021-2023 z podziałem na przyczynę umieszczenia w pieczy zastępczej według stanu na dzień 31 grudnia.	12
Tabela 4 Wiek wychowanków w różnych formach rodzinnej pieczy zastępczej według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r.	13
Tabela 5 Liczba dzieci, które opuściły rodziny zastępcze w latach 2021-2023.	15
Tabela 6 Przyczyny i liczba wychowanków, którzy opuścili rodzinne formy pieczy zastępczej z podziałem na formę rodziny zastępczej w latach 2021-2023.....	15
Tabela 7 Dzieci z terenu Miasta Tarnowa przebywające w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów wg stanu na dzień 31 grudnia.	16
Tabela 8 Dzieci z terenu innych powiatów przebywające w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Tarnowa wg stanu na dzień 31 grudnia.....	16
Tabela 9 Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023 (narastająco).	21
Tabela 10 Liczba wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2021 - 2023 z podziałem na przyczynę umieszczenia (stan na 31 grudnia).	21
Tabela 11 Wiek wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej w Tarnowie według stanu na dzień 31 grudnia.	22
Tabela 12 Okres przebywania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego i socjalizacyjnego według stanu na dzień 31 grudnia.....	23
Tabela 13 Przyczyny opuszczenia placówek opiekuńczo- wychowawczych w latach 2021-2023 (narastająco).....	23
Tabela 14 Liczba wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą z tytułu usamodzielnienia w latach 2021-2023 (narastająco).....	25
Tabela 15 Pełnoletni wychowankowie, którzy pozostali po uzyskaniu pełnoletności w dotychczasowych rodzinach zastępczych lub placówkach na czas nauki i wychowankowie usamodzielniający się bezpośrednio po uzyskaniu pełnoletności w lata.	26

Tabela 16 Liczba wychowanków opuszczających rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej oraz placówki wymienione w Ustawie o pomocy społecznej, którzy skorzystali z przysługujących im finansowych form pomocy w latach 2021-2023 (narastająco). 27

Tabela 17 Liczba wychowanków korzystających ze wsparcia w formie pobytu w mieszkaniu treningowym dla osób usamodzielnianych w latach 2021-2023. 28

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Rodziny zastępcze na terenie Miasta Tarnowa w latach 2021-2023 według stanu na dzień 31 grudnia.	10
Wykres 2 Rodziny zastępcze spokrewnione na terenie Miasta Tarnowa w latach 2021- 2023 według stanu na dzień 31 grudnia.	11
Wykres 3 Rodziny zastępcze niezawodowe na terenie Miasta Tarnowa w latach 2021- 2023 według stanu na dzień 31 grudnia.	11
Wykres 4 Rodziny zastępcze zawodowe na terenie Miasta Tarnowa w latach 2021-2023 według stanu na dzień 31 grudnia.	11
Wykres 5 Okres przebywania dzieci w pieczy zastępczej według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r.	14
Wykres 6 Okres przebywania dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r.	14
Wykres 7 Napływ dzieci z terenu Miasta Tarnowa w latach 2021-2023 do rodzinnych form na terenie innych powiatów.	17

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2024 - 2026

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Celem głównym programu jest stworzenie optymalnego systemu pieczy zastępczej, ukierunkowanego na rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, wspieranie w procesie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, jak również ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie uchwały jest uzasadnione.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	
Data dokumentu	0001-01-01
Organ wydający	Rada Miejska w Tarnowie
Przedmiot regulacji	w sprawie Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2024 - 2026
Identyfikator dokumentu	9B7674F5-70DF-461B-8C69-70FC8794F656

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-658041548
Numer seryjny	5D2E243A6E2757E80E787ECF3551A8E8
Osoba podpisująca	Dorota Krakowska
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	12.02.2024 14:59:23
Zakres podpisu	Kontrasygnata - z wyłączeniem daty i numeru
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-1834195207
Numer seryjny	5C622B039B6A7D6F19F8A3112892DFE5
Osoba podpisująca	Beata Baran
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	12.02.2024 15:30:24
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-578545176
Numer seryjny	6E7689305E93F617BC0F1AA9ACC9282D
Osoba podpisująca	Sławomir Kolasiński
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	13.02.2024 09:15:19
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-1575128886
Numer seryjny	2673C4E8BB105C692C7B16807245B233
Osoba podpisująca	Tadeusz Kwiatkowski
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	13.02.2024 14:01:12
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL